Debreceni tankerület.

A NYÍREGYHÁZI M. KIR. ÁLLAMI

LICEUM
ÉS
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

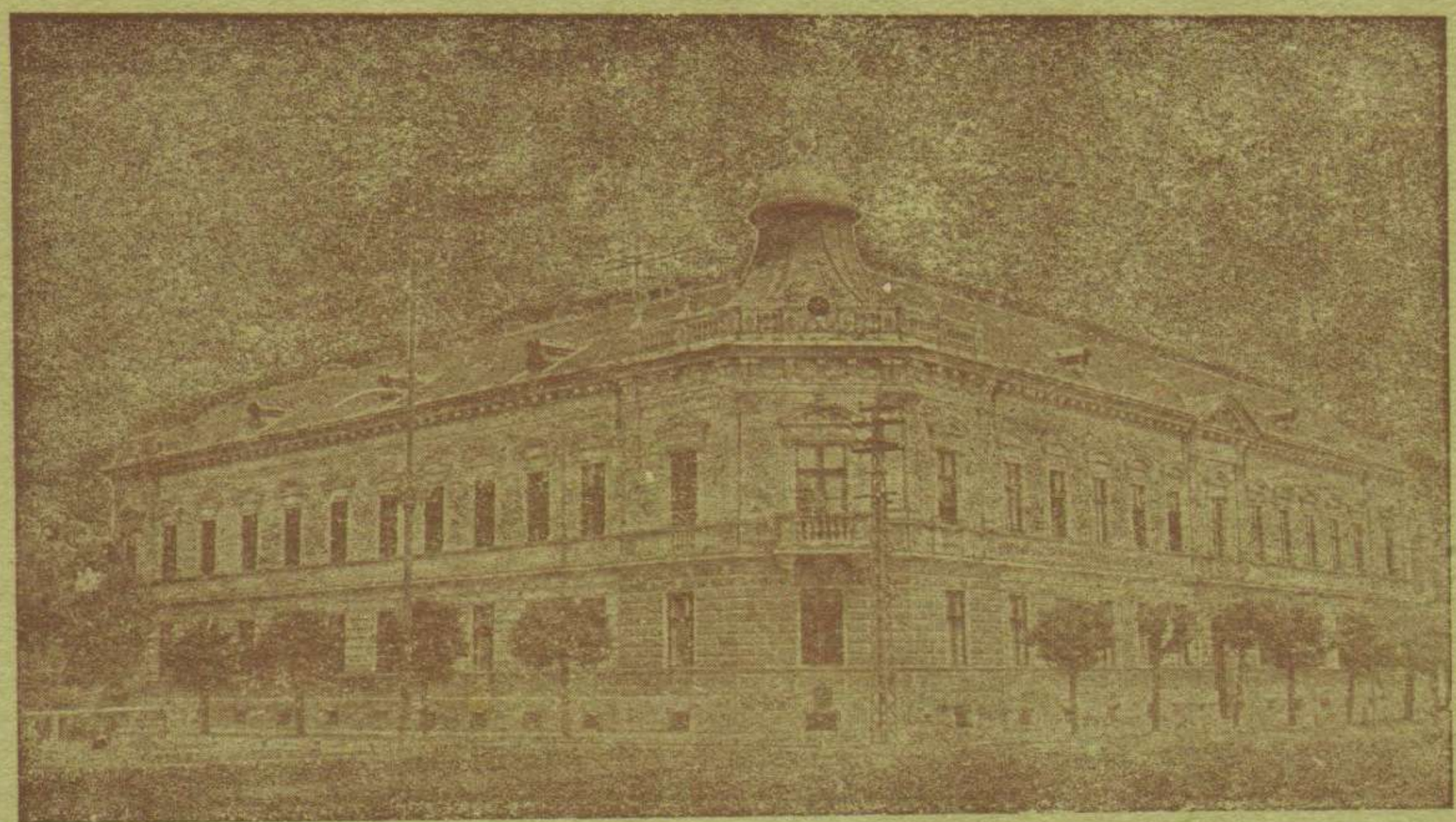
XVIII.

ÉVKÖNYVE

AZ 1939—40. ISKOLAI ÉVRŐL,
AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 26. ÉVÉBEN.

A TANÁRI TESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL SZERKESZTETTE:

DOHANICS JÁNOS
IGAZGATÓ

NYÍREGYHÁZA,
KÉTZ GÉZA KÖNYVNYOMDÁJA
1940.

Debreceni tankerület.

A NYIREGYHÁZI M. KIR. ÁLLAMI

LICEUM

ÉS

TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

XVIII.

ÉVKÖNYVE

AZ 1939—40. ISKOLAI ÉVRŐL,
AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 26. ÉVÉBEN.

A TANÁRI TESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL SZERKESZTETTE:

DOHANICS JÁNOS
IGAZGATÓ

NYÍREGYHÁZA,
KÉTZ GÉZA KÖNYVNYOMDÁJA
1940.

TARTALOM:

A magyar sorskérdések és a magyar nevelés. Irta: Kiss József, debreceni tankerületi kir. főigazgató --- 3
I. Az iskolai év története --- --- --- --- --- --- --- 19
II. Az intézet állapota. Hatóságok, a tanári testület munkaköre, iskolánkívüli és irodalmi munkássága --- --- 23
III. a) A liceumi növendékek névsora --- --- --- --- 29
b) A tanítónövendékek névsora --- --- --- --- --- 31
IV. Épület, udvar, kert, berendezés --- --- --- --- --- 34
V. Internátus, köztartás, kintlakás, ösztöndíjak, jutalmazás, segélyezés --- --- --- --- --- --- --- --- --- 35
VI. Nevelés, ifjúsági egyesületek működése --- --- --- 37
VII. Fegyelmi állapot --- --- --- --- --- --- --- --- 47
VIII. Tanítás --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 47
IX. Egészségi jelentés --- --- --- --- --- --- --- --- 55
X. Tanítóképesítés --- --- --- --- --- --- --- --- --- 56
XI. Statisztika --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 57
XII. Gyakorlóiskola --- --- --- --- --- --- --- --- --- 61
XIII. Értesítés a következő évre --- --- --- --- --- --- 64

A magyar sorskérdések és a magyar nevelés.

KISS JÓZSEF
debreceni tankerületi királyi főigazgató.

Magyar sorskérdésen azt értjük, ami a magyar nép, a magyar nemzet, a magyar állam fennmaradását, erősödését lényegesen befolyásolja.

Ilyen értelemben sorskérdésünk az egész Magyarország visszaszerzése, a becsületes és okos földreform, a nemzeti és népi jólét emelése, fajtánk testi és lelki erősítése, művelése.

Ezek a sorskérdések a nemzetek válságos korszakában szoktak erőteljesen a nemzet tagjainak, különösen vezetőinek lelkében felmerülni. Meglátásuk és megítélésük függ a nemzetek politikai és gazdasági helyzetétől. Legyőzött, idegen uralom alatt élő népek sorslátása sötétenlátó : sokszor hirdetik magukat elveszettnek, beszélnek a nemzet eljövendő megsemmisüléséről, költőik kétségbeesetten szólnak népük és nemzetük sorsáról.

A mi költőink lelkét is elfogta a kétségbeesés nemzetünk nehéz éveiben. Ezért írja Vörösmarty :

„A sírt, hol nemzet süllyed el,
Népek veszik körül
S az ember millióinak szemében
Gyászkönny ül."

Vagy :

„Húzd, ki tudja meddig húzhatod,
Mikor lesz a nyűtt vonóból bot?!"

Még a biztatóbblelkű költők lantjain is lemondóan hangzik a kérdés :

„Teremt-e Isten több magyart,
Ha mi is elveszénk."

Mások a nemzetnek ezekben a nehéz és sötét napjaiban is reményt és biztatást hirdetnek :

Nem veszhet el a magyar „míg a Dunának
partjain egy honfi szem pihen,
Magyar lakik a partokon
S a hazának egy romlatlan gyermeke leszen."

Talán legkétségbeejtőbben Berzsenyi Dániel költeményében csendül fel e magyar sors kérdése :

„Romlásnak indult hajdan erős magyar“
„Nem látod a bosszús egeknek
Ostorait nyomorult hazádon.“

Berzsenyi kétségbeesése, sötét sorslátása indokolt volt. Hiszen annyira még sohasem fogytunk el, mint 150 évvel ezelőtt. Alig volt már 2 millió magyar. A törökök uralma utáni időkben hazátlan lett a magyar a saját országában. Földhöz nem juthatott. Idegeneket, németet, svábot, tótot, rácot és oláht telepítettek az országba. A magyart, mint a vadat fogták katonának. Az adót kegyetlenül behajtották rajta. A nemesség kiváltságainak jogi sáncai mögé vonult, élte szomorú és kultúrálatlan életét, küzdött a gazdasági kiszipolyozás, a gyarmatosítás ellen. Hiába. A főurak Bécsben éltek, élvezték a már vulkánon élő, de szervezetével még uralkodni tudó bécsi udvar kegyeinek morzsáit, s magyar nemzet életerejében nem bízva, a birodalomban látták a népi továbbvergődésünk egyetlen módját. Sorsproblémánk lett meg tudunk-e maradni magyarnak, vagy elpusztulunk. Ehhez járult még, hogy a francia felvilágosodás által életrehívott nemzetiségek külön nemzetté akartak válni, önálló állami létre törekedtek. A rácok, horvátok, oláhok, tótok, akik eddig velünk egy sorsközösségben, egy államban, békében éltek, mind ellenünk támadtak, mintha mi lettünk volna az ő eddigi boldogulásuknak a megakadályozói. Pedig épen ellenkezőleg állott a dolog : mi engedtük őket fejlődni, mi voltunk a türelmesek, sőt vérben és anyagiakban áldozatot hozók.

Felénk rázták ökleiket, felénk mutogatták élesre fent késeiket, rólunk énekelték : „tisztítsuk meg becsületünk az ellenség vérével.“

Kétségbeejtő kora volt ez a mindíg nehéz magyar sorsnak. Mindenki ellenünk volt : a nemzetiségek és Bécs is. Magunk is meghasonlottunk egymással. Ki *maradi* volt, ki *haladó*, de a megértés és a megegyezés minden reménye nélkül.

Csak egy volt a szerencsénk ; a legnagyobb bajban és szorongattatásunkban akadtak a legmagyarabb sorslátók és a magyar sors útmutatói. *Kölcsey* önkínzó tépelődő lelke visszaszáll a multba és a nemzet áldozatos történetéből merít erőt a jövőre :

„Megbűnhödte már e nép
A multat s jövendőt.“

Átreszket a lelkén a német Herder sötét jóslata a magyar sorsról, a magyar nép közeli haláláról. Úgy nézi a magyar nemzetet, mint a beteget, a haldoklót. Emészti magát érte és keseredetten sóhajt fel : A gyötrődés, „érzem ez engem megemészt elébb-utóbb. Hadd emésszen ! Oly időket értünk, melyekben sokáig lenni nem óhajtunk.“ De még a sötéten látó Kölcsey is hirdeti a jövőt, a népiségből kiemelkedő nemzetet. Ugyanezt hirdeti Széchenyi István gróf is, aki Debrecenben

döbben rá a nagy igazságra: a nemzet jogilag csak a nemességből áll, de az igazi törzs mégis csak a nép. Ezt hirdeti Eötvös József báró is. Látja a felénk törő nemzetiségeket. Ebben a minden oldalról ellenséggel körülvett hazában csak úgy tudunk államalkotó nemzet maradni, ha megerősítjük magunkat. A 400—450 ezernyi nemesség már szám szerint sem elég a nemzet és az állam fenntartására. Államalkotóvá kell tenni minden magyart, a jobbágyot is. Kossuth is ezt akarta. Eleinte a nemesség által gondolta megújíthatónak a magyar nemzet életét. De hamar rájőtt, hogy új erők, új tartóoszlopok kellenek. És ez a tartóoszlop a magyar nép lehet, melyet a népből nemzetté kell alakítani. Új sorsprobléma keletkezett tehát, hogyan lehet a magyar nemzetet erősebbé tenni?

Itt jelenik meg először az *államalkotó nemzet* fogalma. Ebből a hazához hű nemzetiséget nem akarja kizárni sem Széchenyi, sem Eötvös, sem Kossuth. Ugy gondolják, hogy a közös történelmi mult, a közös haza, a mindenkire egyformán kiterjesztett szabadság és egyenlőség, a boldogulás egyenlő lehetősége a nemzet tagjaivá teszi azokat is, akiket elválaszt a nyelv. Széchenyi a magyar nemzet életrehívását műveltségi, technikai és gazdasági megerősödéssel akarta elérhetőnek, Eötvös a nemzétiségekhez tartozók egyéni jogainak, a szabad nyelvhasználatnak és szabad sajátos művelődési lehetőségnek biztosítása mellett az állam vezetésében való teljes egyenjogosultsággal gondolta a nemzetiségekkel egy államban való békés együttélést. Kossuth azt hirdette, hogy a Széchenyi által kívánt gazdasági és művelődési fejlődés nem lehet az egy nemzettéválás eszméje, nem lehet nemzetformáló erő. Ahhoz magasabb politikai célkitűzés és a politikai függetlenség és a nemzeti öntudat felkeltése kell. — A gazdasági és szellemi erők fejlesztésében ma is Széchenyire és Eötvösre hivatkozunk, de a nemzeti gondolat kialakításában Kossuth Lajosnak volt igaza. Amit a nemzeti és népi öntudatunk felkeltésére tett, annak még ma is érezzük a hatását. A magyar öntudat a 48-as időkben ébredt fel és azóta él a magyar politikai gondolkodás is.

A jobbágyfelszabadítás megtörtént és kialakult a magyar nemzeti népi állam. Sajnos, itt két hiba is volt. Először az úrbéri jogok megváltásával Bécs tönkretette a magyar nemességet. Kidőlt a független államalkotó elem, de az új népi elem még nem vehette át részben sem a helyét és teendőit. A műveltség által való felemelés pedig lassú tempóban történt. Igy a magyar nemzet kialakulása nem történt meg kellő időben. Sőt a kiegyezés után is nehezen találtunk magunkra.

A nemzetté ébredt magyar nép akaratának olyan erők szegültek ellene, hogy az önálló és a független magyar államnak a megalkotása nem sikerült. Az 1849. után következő két évtizedben a nemzet állami passzivitása túl soká tartott ahhoz, hogy egyszerre alkotó aktívitássá váljon. Ezt a lendület-hiányt használta ki a bécsi udvar egyrészt, másrészt az általános gazdasági felkészületlenséget, hogy egyéneket és a nemzetet újra

a birodalom szempontjai szerint igyekezzen irányítani. A 3-ik sorsprobléma volt tehát a független Magyarország megalkotása.

1867-ben a magyar nemzet elfogadta a Habsburgi birodalommal és családdal a kiegyezést, mely a megadott, de szigorúan körülhatárolt keretek között az abszolutizmus koránál több szabadságot, nyugodtabb életet és fejlődést biztosított számunkra. De valójában az egész kiegyezés szükség szülte táblabírói munka volt. Annak a közel 300 éven át tartó nemesi küzdelemnek a végső kicsattanása, mely a törvényes jogok alapján akarta mindenkor bíztosítani a szabadságot és függetlenséget, de amely a történelem folyamán mindenkor megelégedett ezeknek a jogoknak békekötésekben, királyi szózatokban való kijelentésével. Nem követelt intézményes biztosítást, aminek az lett újra a következménye, hogy a nemzet, mint az állam egyik alkotó eleme, a másik elemmel, a dinasztiával törvényes jogainak bástyái mögül állandóan harcban állt. *Az állam szabadsága és függetlensége volt a legnagyobb magyar sorskérdés.* Ugyanaz a sorskérdés, mely közel 300 éven át, Bocskay és Bethlen Gábor, Thököly Imre és II. Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos és a 48-as függetlenségi politika révén élt és küzdött. 1867-ben tehát nem oldódott meg a független Magyarország kérdése.

A másik nagy sorskérdés az igazi államalkotó magyar nép nemzetalkotóvá való átváltozása sem sikerült. Milyen gyönyörűen mondja Kossuth Lajos: „Mi a honunk népéből magyar nemzetet akarunk, mely abba, hogy *nemzet* és abba, hogy *magyar*, becsületét helyezze s azért lelkesülni képes legyen, mint olyan dologért, mely legalább az élettel fölér."

Ezt a két sorsproblémát nem sikerült a kiegyezés után megoldani. Mind a kettőt Bécs akadályozta és gáncsolta el. Nem akart önálló Magyarországot. Nem akart magyar nemzetet. Számára a bírodalomban csak népek voltak. *Népeímhez* szólt az uralkodó. Ezért volt a közös hadügy, a közös pénzügy, a közös külügy. Kifelé egységes birodalmat akart mutatni még akkor is, mikor már az egyes részek között kitölthetetlen szakadékok voltak. De ezzel nem törődött, mindíg remélt, még talán az 1918-as összeomlás idején is, hogy megmarad az összbirodalom. Fikció volt, kiméra volt. Talán a végén őrültség volt, de nekünk szörnyű végzetünkké lett, mert mikor szétestek a részek nem találtuk meg az önállóságunkban való első legfőbb teendőnket. Nem volt hadügyünk, nem volt katonánk. Nem volt pénzügyünk, elértéktelenedett, játékszerré lett a pénzünk. Nem volt külügyünk, nem volt aki a külföldön érettünk szólt volna. Hozzákötöttük magunkat a birodalom sorsához: és a széteső birodalomból mindenki tőlünk rabolt. S nem voltunk sem anyagilag, sem szellemileg az ellenállásra felkészülve. Pedig de kevés erővel lehetett volna megakadályozni mind azt, ami történt. Az önálló és független Magyarországot és az államalkotó magyar nemzet kérdését a Trianoni Magyarország területére a világháborút követő békeszerződés tette jogilag lehetővé.

Ezekkel a példákkal azt akartam szemléltetni, hogy az évszázados sorsproblémák sem oldódnak meg, ha arra nem vagyunk jól előkészülve. Pedig az államiságunk függetlenségének problémája valóban megérett sorskérdésünk volt. Hiszen a mohácsi vésztől kezdve ezért küzdöttünk törökkel, némettel, szerbbel, horváttal, sokszor önmagunkkal is. Nem elég a sors problémát látni, annak megoldását elő is kell készítenünk.

A független Magyarország kérdése ma is kisért. A nemzetté nevelés ügye sincs befejezve. Megmaradt a nemzetiségi kérdés minden irányú megoldása is problémának. Vizsgáljuk ezt a kérdést is meg.

Az 1867. évi kiegyezés az állam felépítését *a magyar politikai nemzetre* bízta, azaz a magyar állam területén élő minden népre tekintet nélkül a fajra, nyelvre, vallásra, az állam szempontjából való megbízhatóságra. Ezzel az elgondolással szemben a magyar tömegek állandó ellenzékiségben állottak, éppen ezért az államnak legelhanyagoltabb polgáraivá lettek. Jogos volt-e ez az elgondolás, vagy sem ? Annyi bizonyos, hogy a kiegyezést megelőző század ahhoz sok történelmi és érzelmi alapot nyújtott.

A nemzetiségek erőszakoskodása, fenyegetése, a bécsi udvar felé való állandó, de álnok felkínálkozása, a magyarság ellen elkövetett gyílkos merényletei, a Hora, Kloska-féle lázadás és hasonló vérfürdők, a nemzetiségeknek az 1848/49. évi szabadságharcunkban tanúsított eljárása erre bőséges okot adtak. Nem tudott a magyar felmelegedést, szeretetet érezni a nemzetiségek iránt. Ezek tevékenysége nem volt, nem is lehetett rokonszenves. Az állam nyelvét még megtanulták, de az államban centrifugális erőt képeztek. Pedig a magyarság sokat áldozott — saját kárára — a nemzetiségek kultúrájának emelésére. A gazdagabb magyar területek és a vagyonosabb magyarság sok száz milliónyi összeget ajándékozott a tót, az oláh, a rutén, szerb és horvát érdekekre. Vasútakat épített, útakat készített, iskolákat állított a nemzetiségi területeken. A magyar államban 1867-től volt egy erősen dolgozó, de a kultúrális és gazdasági téren elhanyagolt nemzet a magyar és voltak dédelgetett „nebántsvirág" nemzetiségek, akiknek minden szabad volt. Szabad volt a képviselőházban ellenünk beszélni, rólunk szóló gúnyverseket felolvasni. És nem tettünk ellenük semmit. *Egyrészt*, mert abban a naív felfogásban éltünk, hogy majd észretérnek és belátják a mi jószívűségünket, *másrészt* a liberálizmus túlzó hívei közép-dunai Svájc és egyéb jelszókat dobva be a közvéleménybe, megzavarták még a legjobb szándékú magyarok gondolkozását is.

Mi sem voltunk teljesen hibátlanok. Eleinte nehezen tudtunk megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy magyaron kívül más nép is él és külön jogokat követel a magyar államban. A magyar volt az államalkotó. A magyar volt a hódító, a honfoglalás korától. Más hódítók csak önmagukat ismerték. A meghódított népek kénytelenek voltak átvenni a hódító állami életét, szokásait.

Jaj a legyőzöttnek, hirdeti a római szállóige. De ezt látjuk a történelem lapjain is, mikor nemzetek eltünéséről és megsemmisüléséről olvasunk. A magyar türelmes hódító volt. Nem akarta kiírtani a meghódított népet. Nem kívánta az egy nyelvűséget. Türelmes volt a vallásokkal szemben.

A szentistváni birodalom soknyelvűsége nem volt baj az államra mindaddig, amíg a történelmi, a közös védelmi és a teljes egyenlőségi elveket túl nem harsogta a nemzetiségek nyelvi és művelődési törekvése, külön állammá való alakulásra irányúló akarata.

A francia felvilágosodás kora keltette életre a nemzetiségi gondolatot, a francia forradalom és Napoleon politikai okokból erősítették a törekvést. A Fichteből és Hegelből kiinduló német ideálizmus a nemzetek jogaihoz és törekvéseihez kultúrális és politikai vágyaihoz alkotott filozófiai alapot. Mi megszédülve álltunk a nekünk érthetetlen szándékokkal szemben. Nem láttuk tisztán mi a teendő. A politika *megértést* kívánt. A közvélemény *visszautasítást*. Nem lettünk erőszakosak, igyekeztünk a nemzetiségek kedvébe járni. Megadtuk a nemzetiségeknek mindazokat a jogokat, melyeket a legszélsőbb szabadelvű felfogás csak kívánt. Mindez nem volt elég. Itt már nem az egyéni jogokért, nem a nyelv használatáért, nem a szabad művelődésért és a szabad vallásgyakorlásért folyt a harc. Nem is a politika útján az államalkotásban való egyenlő részvételért. Ez mind megvolt. Hanem az állam kereteiből való kilépésért és más államhoz való csatlakozásért folyt a küzdelem. Ezt mi nem láttuk világosan. Nem is gondoltunk ilyenekre.

Erősebbnek hittük magunkat és a birodalmat. Gyengébbnek a nemzetiségek energiáját. Sorskérdésünk volt 100 éven át a nemzetiségek szerepe a magyar államban és nem tudtuk megoldani. Nem láttuk jól ezt a nagy sorskérdést és amikor a világháborút követő zűrzavarban és fejetlenségben a rabló szomszédok önhatalmúlag megoldották és a nagyhatalmak rövidlátó trianoni ostobasága a rablást jóváhagyta, mi álltunk a helyzet előtt a legnagyobb megdöbbenéssel és kétségbeesve kérdeztük: *Hát ez is lehetséges?*

Ime egy sorsproblémánk, melyet nem láttunk jól, melynek nem készítettük elő a megoldást. Nemcsak mi voltunk ennek az okai, oka volt a monarchia vezetőinek vaksága is, akik szívesebben tárgyaltak és barátkoztak a nemzetiségekkel, mint velünk magyarokkal, akik az ő szemükben csak rebellisek voltunk, lázadozó nyughatatlan vérű nép, amely mindíg szabadságról és függetlenségről álmodozott. Pedig mi nem akartunk elszakadni a birodalomtól, nem akartunk sehová csatlakozni, mert mi rokontalanul és árván éltünk.

Bécs nem látta, hogy a csehek és horvátok, szerbek és oláhok támogatásával saját sírját ássa meg. A birodalom már 1867 óta csak azért maradhatott fenn, mert a magyarság adta hozzá az erőt, biztosította a nyugalmat, mint gyarmat táplálta a monarchia minden népét. Eötvös

József báró megjósolta, hogyha a magyar állam megszűnik, vagy meggyöngül, a népi erők ereje Ausztriát a Németbirodalomhoz rántja. Milyen pontosan bekövetkezett mindez : a monarchia szétesése, Ausztria megsemmisülése. És ezzel *új magyar sors* problémánk keletkezett.

A megrablásunk minket kisebbségi sorsra juttatott kétszeresen is. Az elcsatolt területek több milliónyi magyarsága nálánál kultúrában és gazdaságban alacsonyabb népek kötelékébe került, akik nem voltak 1000 éves államalkotó nemzet, nem tudják nézni a magasabb kultúrát. Felégettek és összetörtek minden műveltségi dokumentumot, kirabolták valójában és állami rendelkezésekkel a magyart. Szörnyű elnyomatásban volt és van részük azok részéről, akik a magyar nemzet megértő nemzetiségi politikáját szidalmazták és támadták. A megszállott területek a magyarok számára kisebbségi pokollá lettek.

Uj helyzetünk támadt : kisebbség lettünk mi a csonkaságban együttélő magyarok is olyan értelemben, hogy államunk nagyhatalomból kisállammá lett. Pedig a kisállamok sorsa nehéz, beékelve nagyhatalmak terjeszkedési vágyai közé. Körülvéve ránk vicsorgó, felosztásunkat kívánó, bennünket megrabolni akaró új államoktól. Tűrni kellett sokszor megbántást és megszégyenítést is azok részéről, akiket erkölcsi és kultúrális szempontból mélyen magunk alatt állóknak tudtunk és éreztünk.

Új sorskérdés meredt felénk.

Hogyan viselkedjünk ebben az új helyzetben ?

Az elszakított magyarság nagy bölcsességgel és türelemmel vállalta szörnyű sorsát, megkínzását. Nem hagyta el erős magyar lelke. Magyar kultúrát teremtett maga körül s mint kiépített erődvonalak mögé húzódott megalkuvás nélküli magyarságával, rendületlen hitével és várásával. Nem csodát vár, hanem az igazság győzelmét. Azét a *giustiziaét*, melynek diadala már részben be is következett és amely Isten segítségével teljes diadalt fog aratni.

Mi, itthon maradt magyarság is okosan, bölcsen viseltük és viseljük sorsunkat.

Pedig de nehéz sor a várás. De nehéz dolog volt, rá nem ütni a kardunkra és azzal az egy szál karddal ki nem állni az állig felfegyverzett rablók ellen. Tűrtünk. A romantikusabban gondolkozók előtt sokszor szinte érthetetlen volt a tűrésük. A gyorsan hevülő szívek és lelkek alig bírták és bírják elviselni ezt a várást. De el kell viselnünk. „*Az idő nekünk dolgozik és Isten malmai* — mondta a Kormányzó Úr Ő Főméltósága — *lassan őrölnek.*“ A nemzet életet kíván és nem halált. Mi élni akarunk és élni is fogunk. Mert itt a Kárpátok medencéjében 1000 év óta mi voltunk az államalkotók, azok is fogunk maradni, mert különbek vagyunk minden bennünket környező népnél. Oh, a tűrésben, a passzív rezisztenciában nekünk már nagy gyakorlatunk van. A szatmári békétől 1790-ig, onnan megint 1848-ig tűrtünk hihetetlen megpróbáltatásokat. És azután 1849-től 1867-ig ez a csendes ellenállás volt az erőnk. A magyar

jól tudja, hogy a népek, a nemzetek életében néhány évtized lehet hosszú és nehéz idő, de az örökkévalóság idejében csak pillanat. Ezeket a súlyos időket át kell szenvednünk. Erre is van mintaképünk, van példa nemzetünk életében: Deák Ferenc, aki már sokszor a legjobb embereit és híveit is kétségbeejtette az abszolutizmus idejében elfáraszthatatlan passzívitásával.

Az öreg Garamvölgyi Ádám csendes, látszólag megtört, de valójában épen ezzel ellenálló és ezzel harcoló módja ez. Évtizedeken át fejünkön a zivatarra legyűrt süveggel, csendes pipaszóval, zokszó nélkül az eresz alól nézték a zivatar tombolását, tudva, hogy a legnagyobb vihar is elvonul és a mezők felett, erdők felett kisüt az Isten napja. Valami csökönyös messianizmussal élesztettük magunkban és környezetünkben, rajtunk keresztül a nemzetben az ádvent napjaiban az eljövendő megváltást. Az események a Deák Ferenceknek adtak igazat. Hisszük szent hittel, hogy most is nekünk, a tűrő, váró, Istenben bízó magyaroknak lesz igazuk.

Deák Ferencet idézhetjük: „Lehet, hogy nehéz idők következnek ismét hazánkra. . . . . Ha tűrni kell, tűrni fog e nemzet, hogy megmentse az utókornak azt, amit az őseitől örökölt." „Mert amit az erő és a hatalom elvesz, azt az idő és a kedvező szerencse ismét visszahozhatják, de amiről a nemzet, félve a szenvedésektől, önmaga lemondott, annak visszaszerzése mindíg nehéz és mindíg kétséges."

Ez ma is az álláspontunk: tűrünk, de nem alkuszunk és soha nem mondunk le önállóságunkról, függetlenségünkről és régi hazánk egy barázdájáról sem!

A nemzetiségi kérdés is sorsproblémánk maradt. A világháború szörnyű békekötései után egész Európa újabb nemzetiségi küzdelmek színhelye lett. Minden állam küzd a nemzetiségeivel és a nemzeti gondolat elnyomására minden eddiginél barbárabb eszközökkel élnek. *Új inkvizició ez.* Ebben az emberhez nem méltó újvilágban, mi maradtunk csak a régiek. Mi mindíg megadtuk a nemzetiségeknek a teljes egyéni jogot. Mindenki tartozhatott ahhoz a nemzethez, melyhez akart. Azon a nyelven beszélt az országban szokásos nyelvek közül, amelyiken akart. Az államban mindenki egyformán élvezte a szabadság és egyenlőség jogát. Mindenki egyenlően boldogulhatott és boldogult is nemzetiségre való tekintet nélkül.

Mi ma is ezt hirdetjük és követeljük. És ez az igazság. Ezt a jogot a nemzetiségektől nem szabad elvonni. Egyenlő egyéni jogot kell adni a politikai jogok gyakorlásában. Az államnak mindnyájan egyforma polgárai, a hazának egyenlő édes fiai vagyunk. Egyikünk sem mostoha. Itt, ezen a földön, ahol sokféle nemzetiség él, csak *a közös megértés* lehet a megegyezés alapja. *Itt ezen a földön, ahol élünk, az egyén boldogulásának kerete nem a nép, a nemzet vagy a nemzetiség, hanem az* **állam,** *melyet a földrajzi helyzet és a történelmi mult joga tart össze.*

A nemzetiségek sem követelhetnek ennél többet, mi sem követelünk. Nem akarunk magyarosítani. Az államnyelv tudása még nem jelenti a nemzetiség megtagadását. Azt hirdetjük, amit Eötvös József báró Kazinczy Ferencről tartott gyönyörű emlékbeszédében mondott: „Miként az egyes embernek becse jellemétől függ, úgy a népeké azon szilárdságtól, mellyel nemzetiségükhöz ragaszkodnak."

De nekünk is szükséges belátnunk, hogy a nemzetiségekhez közelednünk kell, a velünk együtt, a vidékünkön élők nyelvét és szokásait, erkölcseit és lelkiségét meg kell ismernünk, mert csak ezen az alapon jöhet létre az egymás megértése és megbecsülése.

Minden jogot megadunk a nemzetiségeknek, ami minket megillet. Többet azonban ne kívánjanak. Ne akarjanak tőlünk kedvezményeket kicsikarni. Megadjuk a boldogulhatás módját, de nem akarjuk gazdasági, kultúrális és alkotmányjogi kívánságaik Danaidák-hordóját a magunk keserves munkájának gyümölcsével töltögetni. És még egyet: *a hazaárulást nem tűrjük semmiféle alakjában.* Eötvös mondja: „Nem tudom, két asszonyt lehet-e egyszerre szeretni, de két hazát bizonyosan nem." Ez igaz és ez áll és kell, hogy álljon minden e hazában lakó nemzetiségre is. Azokra, akik itt vannak és azokra, akik vissza fognak térni.

Ez a mi nemzetiségi kérdésünk és ez lehet a megoldása. Ennek ismerete, mint egyik égető magyar sorskérdés világos látása, a nemzet minden tagja számára kívánatos. Sőt annál több: feltétlenül szükséges.

Ebből a kérdésből önként sarjadzik a ma oly sokat emlegetett magyar sorsprobléma: *mi a magyar?*

A kérdés — csodálatosan — nem régi keletű, Tulajdonképen csak a háború után született meg. Szomorú tapasztalataink vezettek a kérdés felvetésére. A világháború után, mikor az országunk megcsonkítva romokban hevert, kitünt, hogy azok, akiket magyaroknak tartottunk, akik a magyar állam keretében élvezték a hatalom előnyeit, hűtlenül cserbenhagyták a vergődő hazát. Ezek legtöbbnyire nemzetiségi származásúak voltak. Széjjelszaladtak; ki oláh lett, ki tót, ki szerb. Csak a magyar maradt meg magyarnak.

A tőlünk elmentek egy része még azt is megtette, hogy szembefordult volt hazájával, gyülöletét hirdette és rágalmat szórt reá. De sok keserves megpróbáltatás származott ebből a magyarságra.

Aki ezt a kérdést vizsgálja, *mi a magyar,* sokféle szempontból teheti. Teheti a fajta, a nép szempontjából. Teheti a magyar történelmi múlt alapján. Teheti a magyar jellem megállapításával. Veheti alapul az egy területen együttélést, a közös nyelvet, a közös szokásokat, a közös zenét, az egyforma műveltséget. Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a nemzet fogalmának ez a vizsgálata nemcsak magyar probléma. A világ minden nemzete felveti kétségeinek órájában ezt a kérdést:

hogyan alakult ki nemzete, ki tartozik nemzetéhez, mik népének a legfőbb jellemvonásai, hogyan viselkedett a történelem folyamán nehéz helyzetében? Ebből akarja megmérni és kiszámítani nemzete erejét, ebből akar következtetést vonni, hogyan fog népe és nemzete viselkedni megpróbáltatásai közepett.

Minket is a trianoni nehéz sors késztetett ennek a kérdésnek a felvetésére. Azok a mély elgondolású könyvek, melyek Prohászka Lajos dr.-nak, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen a pedagógia tanárának, Finánczy Ernő utódjának *A vándor és a bujdosó* című sokat vitatott munkája óta megjelentek, mind tisztázni akarják ezt a kérdést. Most legutóbb, pár héten belül három nagyszerű munka is szól erről. Szekfű Gyula és társai — köztük Ravasz László és Babits Mihály — *Mi a magyar?* címen adtak ki erről egy szép és terjedelmes munkát. Joó Tibor könyve: *A magyar nemzet-eszme*, a kérdést szintén minden oldalról igyekszik megvilágítani. *Halasy Nagy József* a pécsi egyetem kiváló filozófia-tanára pedig *Magyar önismeret* címen politikai olvasókönyvet írt az önmagukat kereső magyarok számára, melyben az ezerév irodalmi remekeiből válogatott össze egy kötetre valót arról, hogy a történelem folyamán ki volt hát a magyar, mi volt a magyar? De nem feledkezhetünk meg Kornis Gyuláról sem, aki *A magyar eszményiség fejlődése* című könyvével megindította a magyarság önmaga keresésének történelmi problémáját. Ezt a sorsproblémánkat is megvizsgáljuk. *Ki a magyar? Mi a magyar? Mi tesz egy népet nemzetté?*

Mi a magyar? Nem olyan egyszerű a kérdésre felelni.

A fajbiológia ugyan megállapítja, hogy milyen a termete, arca, haja, szeme annak, aki a keleti fajtához tartozik, s milyen származásra engednek következtetni egyes jellegzetes testi tulajdonságok. Ez azonban nem teszi a magyarságot, mert kelet felé menve, török, tatár népeknél, a bolgárok között megtaláljuk azokat az embertípusokat, melyeket magyar fajtának tartunk,

A fajiság mit sem bizonyít.

Olasz fajta például sohasem volt, mert a hosszú ország különböző régióiban más-más népek laktak már a római birodalom előtt. A birodalom virágzása alatt is új és új népek jelentek meg, melyek egészében vagy töredékeiben megtelepedtek az Appenini félszigeten. Azután jött a római birodalom felbomlása, a népvándorlás kora, idegen légiók törtek Rómára, azután a középkorban délen a szaracénok, északon a germán népek vetették meg a lábukat. A Pó-völgyi magas, nyúlánk, szőke germán típusú olasz, a dalmatával és délszlávval kevert velencei, az alacsony, fekete délolasz fajilag teljesen különböznek egymástól. Mégis egy nemzetet alkotnak.

A franciák között is kevés frank származásút lehetne találni. A kelta breton, a déli típusú savoyard, a Calais-vidéki germán halász, az elszászi német típusú francia kimutathatóan

más fajt képviselnek. Angol faj sincs ma már: a németek között is sokféle fajtát lehet megkülönböztetni. A porosz, a legöntudatosabb német fajta, elnémetesedett szláv. Mi sem sok esetben tudnók a tiszta magyar fajtát kimutatni. A fajta tehát nem lényeges tényezője az egy néphez vagy az egy nemzethez való tartozásnak.

A nyelv ma már az egy néphez és nemzethez tartozásnak lehetőleg megkívánt kelléke. De 100—150 évvel ezelőtt még voltak, akik nem tudtak magyarul, külföldön éltek, latinul beszéltek és mégis magyarnak vallották magukat. A magyar hivatalos nyelv bevezetése ellen épen ezért szólaltak fel lelkileg a magyarsággal tartók és vele érzők, mert azt gondolták, hogy a magyar nyelv nem tudása miatt sokan elesnek az őket lelkük és gondolkodásuk szerint jogosan megillető magyar nemzethez való tartozás követelménye. Még pedig a szép, magyaros beszédet kívánjuk meg, mert úgy érezzük, hogy nyelvünk a legfőbb kincsünk és annak helyes használata a magyarságunk becsületkérdése. De a nemzeti nyelv ismerete a nemzeti művelődés eszköze is lévén, ez az egy nemzethez való tartozásnak ezért is feltétele.

Ma az iskolázás, a hirlapok, a rádió korában ez általában meg is van. Van az államban egy nemzeti nyelv, mely sokszor egy-egy dialektus ilyenül való elfogadása. Például Olaszországban a firenzei nyelv. Azért dialektust beszélhetnek a helyi és a családi használatban. Sőt lapok és könyvek is jelenhetnek meg a tájszólás nyelvén, ez nem akadálya az egy nemzethez tartozásnak. Hiszen az észak- és a délfrancia paraszt alig érti meg egymást, a felső-olaszországi bíróságokon a délolaszoknak tolmácsuk van, mert a délolasz tájnyelvet nem érti meg az északi olasz. A sziciliai népdalokat le kell olaszra fordítani. Utalok a *Cavalliere Rusticana* hires prológusára, melyet egy római vagy firenzei művelt olasz sem ért meg átírás nélkül. Talán Svájc látszik ez alól kivételnek, ahol ez nem okoz semmi nehézséget a nemzeti érzésben, ahol olaszok, németek, franciák mind egyértelműleg hazaszerető svájciak. Már a Belgiumban együttélő flamandok és belgák nem tudnak egy nemzetté válni, csak egy állam polgárai. Hiába akart egy nemzetet kovácsolni Benes a szláv csehekből, tótokból, lengyelekből, ruténekből — ez egy pillanatra sem sikerült. A lengyel, orosz és az ukrain nyelv annyira közel áll egymáshoz, hogy az ukrain különösen egyikből is vesz át, a másikból is. De a három nép sohasem vált és sohasem válik egy nemzetté olyan mérhetetlen nagy gyülölet van közöttük. A szerb és horvát nyelv is azonos, hiszen egy elgondolás: a Gaj Lajos féle, az általa alkotott illir nyelv az alapja, de a két nép egymást csak megértheti, de sohasem fog testvérré, még kevésbbé egy nemzetté alakulni, mindig marad az S. H. S.

Sok példát lehetne még erre felhozni, ahol a nyelv különbsége dacára egy a nemzet, s az ellenkezőre egyaránt. Mindez azt mutatja, hogy a nyelv általában lényeges tényezője

a nemzetté alakulásnak. Az egy nyelvűek legtöbbször egy népet és egy nemzetet alkotnak.

Itt térek ki egy pillanatra a *nép* és a *nemzet* fogalmára. A nép a régi törzs fogalmat helyettesíti ma: egy nyelv, megegyező szokások, a fajilag közeli rokonság szokták jellemezni. A nép passzív fogalom, mely belső életformát jelent. A népből nemzet aktivitással lesz. A nemzet hatóerő, önmagára közösség, államalkotó, kifelé hatalom.

Ilyen értelemben más a népi és más a nemzeti. Például a gyöngyösbokréta, a mezőkövesdi népviselet népi, Petőfi és Arany nemzeti. A népi nyelvek lehetnek különbözők. A nemzeti műveltség nyelve közös. Ez alól is lehet és van kivétel, Svájc példájára gondolok, de ott ezt a különbözőséget pótolja az erősen határolt földrajzi terület, a közös történelmi mult, a gazdaságilag teljesen egymásra utaltság és az államukban teljesen azonos szabadság és egyenlőség.

A *közös műveltség* is igen kívánatos tényezője az egy nemzetté válásnak, mert elősegíti a nemzet értelmi fejlődését, öntudatának kialakulását. Persze egy nemzeten belül nem lehet mindenkinek a műveltsége egyforma, hiszen ennek határt szabnak az életkörülmények, a foglalkozás, de maga a szellemi adottság is.

Igy a gazda műveltsége másra vonatkozik, mint az iparosé, a mérnöké más, mint a tanáré vagy ügyvédé. De van egy közös terület, melyet mindenkinek ismernie kell: ez a magyar nép és a föld ismerete és szeretete, a magyar mult ismerete és megbecsülése, a magyar nyelv tudatos beszélése. Ismernie kell a nemzet szellemi alkotásait, nagyjaink munkáit. Petőfit és Aranyt, Madáchot és Jókait, Fadruszt és Munkácsyt. Látni kell világosan, mit adott és mit ad a magyar a világ kultúrájának. Ez a nemzeti öntudatot emeli. Nem azt az öntudatot akarjuk, mely azt hirdeti, hogy ezen a földön kívül non est vita, nincsen élet, nem azt, melyet Petőfi költői túlzással így fejezi ki:

„Ha a föld Isten kalapja,
Ugy hazánk bokréta rajta."

Hanem azt, amely józan meglátással látja értékeinket és hibáinkat, a lehetőséget és a lehetetlent egyaránt.

Ismernünk kell magyarságunk gazdasági és politikai helyzetét is és világosan kell látni nemzetünk nemzeti és állami életének célkitűzéseit.

A közös nemzeti öntudat és önismeret, a nemzeti cél ismerete és elfogadása a nemzet fogalmának lényeges jegye.

A közös földrajzi és állami egységben való élés is kívánalma az egy nemzethez való tartozásnak. Ezért követeljük a minden magyart egységbefoglaló magyar állam visszaállítását. Minden tömbben élő magyarnak egy államban való élése alakítaná ki az igazi nemzeti magyar államot. Lehetnek olyan esetek is kivételképen, mikor a nemzet tagjai nem élnek együtt, mégis érzik és követik az együvétartozást. A Szardinia szigetén

élö 1 millió olaszt széles tengersáv választja el a félszigettől, a dialektusuk is, életkörűlményeik is mások, mégis minden szardiniai büszke olasz. Az angol a világ minden táján megmarad angolnak, a francia franciának, a német-sváb telepesek 4—500 éven át legtöbbnyire megmaradtak németeknek, szászoknak, sváboknak.

A csángó-magyarokat évszázadok óta készűl elnyelni az oláh és az ukrain tenger, de csodálatos szívóssággal állnak ellene a hullámverésnek és oly magyarul éreznek és oly szépen beszélnek, hogy mi magunk is bámulattal álltunk meg előttük.

Az együttélés azonban még nem mindíg jelenti az egy nemzethez való tartozást. Erre igen sok sok példát lehetne felhozni. Például a spanyolok és a baszkok egy félszigeten együtt élnek, együtt küzdöttek másfél ezer év óta. Nagyon rokon-nyelvet beszélnek, mégsem lettek egy nemzetté. Amikor a múlt években a spanyol központi hatalom meggyengűlt, külön államot igyekeztek alakítani. Igy éltek és élnek külön államban, külön nemzetként a portugálok is a spanyolok mellett. Pedig igen közeli rokonok.

A közös harcban, védekezésben eltöltött évszázadok is egybekovácsolhatják a különféle népeket egy nemzetté. A svájciak példáját erre már említettem. Hiába kísérel meg ott csábítást a francia, német vagy olasz propaganda és a nagyhatalomhoz tartozás kívánatos volta, nem sikerül a svájci egységet megtörni. Igy volt ez nálunk is a nemzetiségi kérdés életrekeléséig. A magyar államban együtt élt nemzetiségek egyformán védték a hazát, harcoltak török és német ellen. Bethlen Gábor zászlói alatt szászok és oláhok is harcoltak, Rákóczi lobogói alatt ruthének, tótok és szepességi németek. Nem volt különbség közöttük, mind egy ügyért szálltak síkra a magyar haza önállóságáért és függetlenségéért.

Damjanich szerbszármazású volt, Aulich, Leininger németek, mégis a magyar szabadságharc legnagyobb hősei. A közös történelmi sors eggyé tette a nemzetet. Ez a közös mult ma is kötelező és kényszerítő erő, mert az nem véletlenűl adódott, hanem a földrajzi helyzet és a gazdasági érdekek következménye. Azért nem lehetett volna soha a tót csehvé, mert a földrajzi és gazdasági okok a Duna-medence felé húzzák s ha ma még a politikai rövídlátás és az államosdit játszani akarás autonóm államocskát alkotott is velük, a megdönthetetlen tényezők ide fogják vonni. Ugyanez a helyzet az erdélyi oláhokkal és szászokkal. Ezért van nagy különbség a regátbeli oláh és az erdélyi oláh között, melyet végre is felénk fog hajtani a Kárpátok összefoglaló ereje.

Erőszakkal nem lehet a nemzet tagjává tenni senkit. Mennyit próbáltak bennünket elnémetesíteni a XVIII. században, II. József alatt és az abszolutizmus éveiben. Hiábavaló volt minden kísérlet, hiábavaló a német hivatalnokok serege, német tanítók, német tankönyvek, a magyar konokúl megmaradt amellett, hogy: *„nix dájcs.“* De így volt ez máshol is.

A németek minden erőlködésükkel sem tudták a 150 évig hozzájuk tartozó lengyeleket elnémetesíteni, az oroszok eloroszosítani. Pedig az iskolák németek és oroszok voltak, meg is tanulták a nyelvet, de csak keményebb lengyelek lettek. A finneket évszázadokig a svédek, majd az oroszok gyötörték. Hiába: csak finnek maradtak.

Mi sem lettünk németté, sem törökké az évszázados elnyomás alatt, mert különbeknek éreztük magunkat náluknál. Inkább ők váltak magyarrá.

Mi lehet még a fajon, nyelven műveltségen, a földrajzi és történeti tényezőkön kívül, ami egy nemzetté tud embereket, népeket kovácsolni? *Talán a vallást lehetne* ilyennek elismerni. Tagadhatatlan, hogy némely nemzetiség a vallással szoros kapcsolatban van. Szinte nemzeti vallás. Ezek a nemzetiséget erősítik érzelmileg és nyelvileg, de főként nemzetileg. Igy a gör. keleti szerb vallás a szerb nemzettel szorosan összefort. Hiszen az első vezetőik a papjaik voltak. Ők hozták be Magyarországba is a szerbeket a török hódoltság után. Sőt még a szerb fejedelemségben és királyságban is vezető szerepet játszanak.

Ők igyekeznek a magyarsági szerbeket ma is irányítani és kézben tartani. De ez másrészről elválasztó is. Például a róm. katolikus bunyevácok, horvátok, szlovének és a szerbek közé erős válaszfalat emel a vallási különbözőségük. Másrészt a bolgár szerb ellentétet nem szüntette meg a vallásuk egyenlősége.

Hasonlóképen a románosítás erős vára volt az oláh görög keleti egyház és annak papjai, daszkáljai. A tót katolikus és evangélikus egyház egyaránt istápolja a „szlovák" gondolatot. A magyar protestáns egyházak a mohácsi vész utáni időben szinte egyek voltak a magyarság képviseletével és a legkatolikusabb írók megállapításai szerint is sokat tettek a magyar nyelv és az iskolázás terjesztése terén. Pázmány Pétertől kezdve a római katolikus egyház iskolái és az egyház szervezetei is terjesztették a magyarság gondolatát. A magyar görög katolikus egyház is ezt teszi. A legtöbb egyház azonban nem teszi céljává valamely nemzethez való tartozást. Ezért az egyházakhoz, valláshoz tartozást nem lehet valamely nemzethez való tartozás kritériumaként elfogadni. Vannak és lehetnek római katolikus, görög katolikus, görög keleti, református, evangélikus vagy unitárius magyarok, akik a maguk módja szerint tisztelik és imádják az Istent, de ezzel a nemzethez való tartozásban egyik a másiknál erősebbé nem válik.

Mi lehet a nemzethez való tartozásnak legfőbb mértéke? *Ez az egyén akaratától, elhatározásától függ. A lélek az,* amely öntudatosan, vagy öntudat alatt elfogad valamely nemzetet a maga közösségének. A nagy tömegben élőknél ez szinte tudatalatti döntés. Az alföldi, a dunátúli vagy a tiszántúli magyar nem lehet más, mint magyar. Hiszen körülötte a társai is

magyarok. Csak magyarul beszélnek. Minden gondolata, tevékenysége erre vonatkozik. A kérdés ott lesz igazán problémává, mikor határhelyzetekben, más nemzetek vagy népek és nemzetiségek között élve, vagy onnan származva dönteni kell a felett, *mi akarok lenni?* Magyar-e vagy más? Ezt a döntést érzelmi és értelmi okok befolyásolják, de annak őszinténeknek kell lenni, mert ha abban anyagi vagy más okok is közbeszólnak, a nemzetre nem jelentenek igazi értéket. Petőfi minden gondolkodás és habozás nélkül magyar, szívvel, lélekkel, életével és vérével. Zrinyi Miklós a költő is az volt. És hány ezer és ezer példát tudnánk rá mondani. Még a származás elemzése sem kell ehhez, még a név sem számit (bár a magyarság szimbolumaként lehet a magyar nevet felhozni), egyedül a lélek, mely akar és tud magyar lenni, akar és tud a hazáért és nemzetért életet és vért, munkát és vagyont, boldogságot és szenvedést áldozatul nyújtani.

Mindazoknak a tanulmányoknak, melyek a „*mi a magyar*“ kérdéssel foglalkoznak, van egy eredendő hibájuk: csak azt vizsgálják, mi volt a magyar a történelem folyamán és mi ma, a mai helyzetében, de nem tekintenek előre. A magyar nemzet nemcsak mult, *hanem jövő is.* A magyar nemzet fogalmához hozzátartozik az is, mi akar a magyar nemzet lenni a jövőben? Mit akar elérni. Mert a nemzet-fogalom nemcsak a mai állapot, hanem a célgondolat is, „Az okos ember — mondja Széchenyi — nem néz annyira háta mögé, mint inkább maga elibe, s elveszett kincse siratása helyett inkább azt tekinti s vizsgálja, mit menthet meg.“ A multból fakadt a jelen és a jelenből sarjad a nemzet jövője. Ezért vagyunk felelősek mi mindnyájan a nemzet jövőjéért. Nemcsak a hívatásos nevelők, a lelkészek, tanárok, tanítók, a város és állam vezetői, hanem mindazok, akik helyzetüknél, értelmüknél fogva arra hivatottak, hogy ifjakat és felnőtteket, egyeseket és közösségeket igazgassanak, munkájukban irányítsanak.

A magyar életre, a magyar nemzethez való tartozásra nevelni kell a magyar gyermekeket és a magyar felnőtteket.

Ma nemcsak az iskola nevel, nevel az iskolánkivűli népművelés, az egyház és a társadalom egyaránt.

Sorskérdésünk a magyar nevelés, mert minél több magyart, minél jobb magyart akarunk. „Kevesen vagyunk“ — mondja Széchenyi — de a nemzet érdekét nem száma, hanem műveltségi és gazdasági súlya is jelenti.

Csonka hazánkban 9 és $^1/_4$ millió magyar él és közel 4 millió pedig a trianoni határokon túl és szerteszóródva él a világ minden táján. Ezeket mi meg akarjuk tartani magyaroknak: erőshitű, hű magyaroknak.

Be akarjuk őket vonni az alkotmányos magyar életbe, mert az állam erejét növeli állampolgárainak száma és testi, lelki értéke. Akitől állampolgári kötelességeket követelünk, azoknak a jogokat is meg kell adnunk. Ezeknek a jogoknak

a kiterjesztése pedig a megfelelő erkölcsi és értelmi művelés nélkül nem szülhet jó eredményeket.

De a műveltség emelése nemcsak ezért szükséges, hanem azért is, amit Széchenyi István gróf úgy fejez ki: „a nemzet értéke a kiművelt emberfők számától függ." A nemzet értékét tehát a műveltség emelésével lehet fokozni.

Ezen a téren már igen sokat tettünk, de még mindíg igen sok a tennivalónk. Még mindíg hiányoznak elemi iskolák, még mindíg vannak túlzsufolt tantermek. A műveltség kérdése tehát gazdasági kérdés is.

A magasabb nevelés és műveltség ügyét akarja javítani a most benyújtás előtt álló 8-osztályos elemi népiskolai törvényjavaslat is. Ugyanezt fogja jelenteni az iskolánkívűli népművelés tárgyában készülő törvény, melynek benyújtását a miniszter úr pár hét előtt meg is igérte.

Addig is iskolánkívűli tanfolyamokkal, faluvezetők képzésével, népfőiskolai tanfolyamokkal akarjuk a kérdést megoldani.

Mit akarunk mi mindezzel? *A nemzetnevelést.* A mai helyzetünkben nincs más szükségesebb és fontosab feladatunk, mint a nemzetnevelés. Az elmondottakból már következik is, mit akarunk és mit kell értenünk a nemzetnevelésen. Az öntudatos magyart. Az erőstestű, az erőshitű magyart. A nemzet értékeit megbecsülő magyart.

Olyan magyarokat kell nevelnünk, akik ismerik sorsproblémáinkat és látják és mérlegelni tudják azok lehető megoldásait. *Ez adja meg a nemzet egységet.* Ezért sorsprobléma a magyar nevelés. Katonás fegyelmű, tisztaerkölcsű magyarok kellenek nekünk. Nem a tudás, a nevelés mértéke, hanem az érzelmi és erkölcsi hatások eredője. Nemcsak Tacitus és a sinus-tétel a tudás és a műveltség alapja és az ember értéke, hanem az is, hogyan gondolkozik az ifjú és a felnőtt Istenéről, hazájáról, a társadalomról.

Az iskolák tantervei már a nemzetnevelés szellemében készültek és készülnek. Ahol nincs meg e gondolatból kiinduló tanterv, ott a tanárok, tanítók, nevelők lelkisége adja meg a nemzetnevelést.

I.

Az iskolai év története.

1. A tanév lefolyása.

a) *Liceum.* A gyakorlati irányú középiskoláról szóló 1938. XIII. t.-c. fokozatos végrehajtásaként intézetünkben a lefolyt iskolai évben a régi tanítóképző I—II. osztálya helyett a törvényben engedélyezett létszámmal megnyílt a liceum II. osztálya is. Az új iskolatipus iránt igen nagy az érdeklődés. A jelentkezők nagy száma szükségessé tette volna a párhuzamos osztályok felállítását. Ezt azonban a jelen helyzetben nem lehetett megvalósítani. Intézetünk bérépülete olyan kicsi, hogy még a folyamatosan kiépülő nagy osztályú liceum és tanítói akadémia befogadására sem alkalmas. A nagyméltóságú Minisztériumnak az a biztató igérete éltet bennünket, hogy az akadémia megnyitásakor már korszerű s az igényeket minden tekintetben kielégítő épületet kap intézetünk. Az épitkezéssel kapcsolatos tájékozódás s a megfelelő telek kiválasztása céljából október hó 17—18-án dr. Huszka János miniszteri tanácsos úr Őméltósága látogatta meg intézetünket s tárgyalásokat folytatott dr. Dudás Miklós gör. kat. püspök úr Őnagyméltóságával és az illetékes városi hatóságokkal. Az Európa nyugati részén véresen dúló zivatar hazánkra is kiterjedő borúlatai közepette is bizakodással és reménykedve várjuk a már halaszthatatlanná vált s intézetünknek, mint az északkeleti egyik végvárnak jövőjét biztosító épitkezésnek megvalósítását. A liceumi tanév megnyitása és lefolyása szorosan igazodott a Rendtartás előírásainak figyelembevételével a tanítóképző-intézet életéhez. A részletes adatokat az évkönyv megfelelő fejezeteiben liceum névvel jelöltük meg.

b) *Tanítóképző-intézet.* A tanári testület 1939. szept. 1-én tartotta meg az alakuló értekezletet. Ezen a napon voltak a javító vizsgálatok. A német-lengyel kérdés kiéleződése, majd az ott lejátszódó háborús események s főleg a keleti szomszédunk katonai készűlődése augusztus hó második felétől kezdve hazánkat is fokozottabb biztonsági intézkedésekre kényszerítette. Az önvédelmi készenlét biztosítása érdekében a katonai hatóság intézetünk nagy részét augusztus 29-től szeptember 6-ig elszállásolásra ígénybevette. Ezért a tanéveleji beírások csak szeptember 7-én voltak. A Veni Sancte s az iskolai év ünnepélyes megnyitása 8-án történt. Igazgató megnyitójában a ko-

moly időkhöz méltó magatartásra és munkavégzésre hívta fel az ifjuság figyelmét. Lóky Károly tanár a nemzeti zászló tiszteletéről emlékezett meg, majd az ifjúság a nemzeti zászló előtt tisztelgett. A tanítás 9-én kezdődött, amelyet csak az előírt karácsonyi és húsvéti szünet szakított meg. Az élő generáció előtt ismeretlen szigorúságú tél okozta közlekedési és fűtési nehézségek az intézet munkáját megnehezítették, de nem zavarták meg. Előrelátó gondossággal biztosította az igazgató a megfelelő tüzelőanyagot. A vonaton bejáró és hazautazni nem tudó növendékeinket az internátusban helyeztük el és az intézet köztartásában élelmeztük, A növendékek feltünő nagyszámú mulasztása is ebből az időből adódik, mert számos növendék a vonatközlekedés hiánya miatt otthontartózkodásra kényszerült. A tanév végén, május 12-étől intézetünk gyakorló iskolai része és a főépület utcai szárnyának földszinti része, összesen 10 helyiség katonai célra ismét lefoglaltatott. Az intézet többi helyiségeiben az adott viszonyokhoz alkalmazkodva sikerült a tanítás zavartalanságát és az internátusi életet biztosítani.

Az évvégi összefoglalások, osztály- és képesítő-vizsgálatok sorrendje a következő volt: május hó 20—21-én az V. évesek osztályvizsgája, május hó 28. 29. 30-án az írásbeli képesítő vizsgálatok, junius 7—8-án a liceum I—II. oszt. összefoglalói, junius 10. 11. 12. 13. 14-én szóbeli és gyakorlati tanítóképesítő vizsgálatok, ugyancsak junius 14-én a gör. kat. kántorképesítő vizsgálat. Junius 15—20-áig a liceumi I. és II. o., továbbá a tanítóképző-intézet III—IV. évfolyamának osztályvizsgálatai. A junius 20-án tartott évzáró értekezlet után junius 23-án fejeztük be ünnepélyesen a tanévet.

2. Változások a tanári testületben.

Csonka Gyula h. tanárt a nagyméltóságú minisztérium szept. 1-i hatállyal a munkácsi állami magyarorosz tanító(nő) képző intézethez helyezte át. Munkájára Isten áldását kérjük.

Itt említjük meg, hogy a nagyméltóságú minisztérium Dohanics János mb. igazgatót igazgatóvá, a VI. fiz. osztályba kinevezte. Rendes tanárok lettek 1939. julius 1-i hatállyal: Kántor Antal, 1940. január 1-i hatállyal: dr. Kiss Lajos és Bársony Sándor. Helyettes tanárok lettek 1940. január 1-i hatállyal Bolvári Zoltán és Gajári Mihály.

3. Látogatások.

Dr. Huszka János miniszteri tanácsos ur október 17—18-án látogatta meg intézetünket. November hó 30-án, dec. 1-én és dec. 5-én Kiss József tankerületi kir. főigazgató úr végzett intézetünkben hivatalos látogatást, de Őméltósága az év folyamán többször is látogatója volt intézetünknek az évvigi tanítóképző vizsgálaton min. biztosunk volt. A főigazgató úr teljes megelégedését fejezte ki munkásságunk fölött s értékes tanácsokkal buzdított további munkára. Több alkalommal üd-

vözölhettük intézetünkben dr. Dudás Miklós gör. kat. püspök urat. Május hó folyamán az evangélikus hitoktatás ellenőrzése céljából Túróczy Zoltán ág. h. ev. püspök úr hivatalos látogatást végzett. A munkácsi, ungvári testvérintézetek több tanára is meglátogatta intézetünket.

Október 26-án a munkácsi állami magyarorosz testvérintézet mintegy 50 növendéke látogatott meg bennünket. Vendégkönyvünkbe beirták nevüket. A cirill betűkkel írt Zsigmond, Komlóssy, Laskay nevek az ellenséges elnemzetlenítő politika jellemzői. Május hó 17-én az ungvári gör. kat. tanítónőképző-intézet növendékei voltak nyírségi kirándulásuk alkalmával intézetünk vendégei. Nyíregyházi látogatásaikkal csak mélyítették az ezeréves együvétartozást.

4. Egyéb események.

November hó 25-én Wanke Gusztáv az Országos Központi Hitelszövetkezet titkárságának vezetője, ifjuságunk és tanáritestületünk előtt a szövetkezeti mozgalom áldásos nemzeti és gazdasági hatásairól tartott értékes előadást.

Kiss Lajos, intézetünk fiatal tanára a szegedi egyetemen filozófiából és pedagógiából cum laude doktori fokozatot szerzett. Doktori értekezését Péterfy Jenő világnézetéről irta.

Bársony Sándor testnevelő tanárt a nagyméltóságú miniszterium 300 P-s segélyben részesitette a stokholmi Ling ünnepségeken való részvétel céljából.

Ifjuságunk finn testvéreink függetlenségi harcának megsegítése céljából 15.40 P-t adományozott.

Tanári testületünk, az ifj. Vöröskereszt, a gyak. isk., Vöröskereszt egyesületünk s ifjusági önképzőkörünk árvizkárosultjaink javára 80 P-t adományozott.

Az iskolai év nem mult el szomorúság nélkül. 1939. aug. hó 15-én Medgyesi József liceumi II. osztályos növendékünk tragikus körülmények között elhunyt. Autószerencsétlenség áldozata lett. A jó magaviseletű, kedves növendékünk rokoni látogatásra kerékpáron Ungvárra igyekezett. Ungdaróc községben érte utól a tragikus sors, amikor is egy budapesti személygépkocsi elkapta és magával sodorta. A súlyosan sérült diákot a személykocsi vezetője Ungvárra akarta vinni, utközben ujabb baleset történt, kocsijuk neki rohant egy szekérnek. Medgyesi József az ismételt súlyos sérülés következtében az ungvári kórház műtőasztalán kiszenvedett. Emlékét szeretettel őrizzük.

5. Fontosabb rendeletek.

a) *A liceumban.*

VKM. rendeletek: 140.976—939. IX. Dohanics János igazgató kinevezése. 140.628—939. Kántor Antal rendes tanári kinevezése. 141.840—939. dr. Kiss Lajost rendes tanárrá, Bársony Sándort testnevelési rendes tanárrá kinevezte. 141.846—939. sz.

Bolvári Zoltán és Gajári Mihály helyettes tanárrá való kinevezése. 47.545—940. V. 3. Cukormennyiség összeírása. 175.545—940. V. 3. az 1939—40. tanévi költségvetés érvényének meghosszabbítása.

Kir. főigazgatói rendeletek: 7351—938-9. A liceumi Tanterv és Utasitás életbeléptetése. 8125—939-40. Tanterv különbözeti vizsgálat. Aradvári Béla igazgatóhelyettes tanulmányi felügyelői kiküldetése. 3125—939-40. A liceumi érettségi vízsgálati utasítás életbeléptetése. 3108—939-40. Mátyás király születése 500 éves fordulójának megünneplése. 3552—1939-40. Horthy Miklós kormányzó urunk országlásának huszadik évfordulója. 4423—939-40. Származás igazolása. 4387—939-40. Adakozás az árvízkárosultak javára.

b) *A tanítóképzőben.*

VKM. rendeletek: 136753—939. Dobosy Elek áll. tanítóképző-int. igazgató megbízatása intézetünk meglátogatásával. Dohanics János igazgató kiküldetése elnöki minőségben a munkácsi magyarorosz tanítóképző-intézetben 1939. december havában (136,602—939. IX.) és 1940. junius havában (167.799—1940. IX.) tartandó tanítóképesítő-vizsgálatokra.

Kir. főigazgatói rendeletek: 7533—938—39. Visszacsatolt területi tanulók tantervkülönbözeti vizsgálata. 7709—939—40. Iskolák igénybevétele katonai célokra. 7968—938—39. A Himnusz éneklésének szabályozása. 84—1939—40. Csonka Gyula tanár áthelyezése Munkácsra. 123—939—40. A leventeképzés megindítása. 3506—939-40. A volt csehszlovák intézeti növendékek különbözeti vizsgálata. 4793—939-40. Képesítő-vizsgálati elnök Kiss József királyi főigazgató.

II.

Az intézet állapota.

1. HATÓSÁGOK.

Az intézet fenntartója a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium. Vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Hóman Bálint m. kir. belső titkos tanácsos. Ügyosztályfőnök: dr. Kósa Kálmán min. osztályfőnök, ügyosztályvezető: dr. Huszka János min. tanácsos, pedagógiai előadók: Balázs Béla tanügyi főtanácsos és Dobosy Elek tanítóképző-intézeti igazgató. — A debreceni tanker. kir. főigazgatója: Kiss József, szakelőadó: dr. Hoffmann István tanügyi tanácsos.

2. A tanári testület munkaköre.

Sorszám	A tanár neve, alkalmazásának minősége, képesítése	Szolgálati éve: összesen	Szolgálati éve: ennél az intézetnél	Mely tárgyakat, mely osztályokban s heti hány órában tanított	líceumban	tanítóképzőben	Heti óraszáma összesen	JEGYZET
1	**Dohanics János** igazgató tanítóképző intézetekre képesítve a fizika-mennyiségtanból	22	14	Mennyiségtan Gyakorlati képzés		III. 2 IV. a 2	4	Az intézet szellemi és anyagi ügyeinek vezetője
2	**Aradvári Béla** r. tanár, tanulmányi felügyelő, tanítóképző intézetekre képesítve a magyar nyelv- és a történelemből	30	24	Tanítói hivatás Magyar Gyak. kiképzés	I-II. 6	III—V. 3 III—V. 7 V. 1	17	Igazgató-helyettes, önképzőköri tanárelnök, a magyar nyelvi könyvtár és szertár őre
3	**Bácsfalvy Antal** c. igazgató, tanulmányi felügyelő, tanítóképző intézetekre képesítve a magyar- és német nyelvből	31	22	Német Nev. és tan. gyak. Hegedű	I-II. 4 I. b II. b 2	III—V. 6 V. a 6	18	A német könyvtár őre A IV. o. főnöke
4	**Bársony Sándor** testnev. r. tanár, középfokú iskolákra képesítve a testnevelésből	7	6	Testnevelés Játék Leventeképzés Gyak. kiképzés Az ember teste és egészsége	I-II. 4 II. 3	III—V. 6 V. 1 III—IV. 2 1	17	Cserkész-parancsnok, sportköri tanárelnök és szertárőr
5	**Bolvári Zoltán** h. tanár, tanítóképzőkre és középiskolákra képesítve ének-zenéből	5	2	Ének Zongora-harmónium Ének-zenekar Karének Gyak. képzés Ref. egyh. ének-zene	I-II. 2 I. a II. a 2 I-II. 2	III—V. 3 III—V 4 III—V. 2 1 III—V. 1	17	Internátus felügyelő, a zeneszertár és könytár őre

Sorszám	A tanár neve, alkalmazásának minősége, képesítése	Szolgálati éve: összesen	Szolgálati éve: ennél az intézetnél	Mely tárgyakat, mely osztályokban s heti hány órában tanított a	liceumban	tanítóképzőben	Heti óraszáma összesen	JEGYZET
6	**Gajári Mihály** h. tanár, tanítóképző intézetekre képesítve fizika-mennyiségtanból	3	3	Fizika Mennyiségi ism. Gyak. kiképzés	I-II. 7	III-IV. 6 V. 1	14	Köztartásvezető, internátusi felügyelő, tanárkari jegyző, a fizikai, mennyiségtani szertár és könyvtár őre
7	**Horváth János** gyak. isk. tanító, körzeti isk. felügyelő	26	15	Gyak. isk. III-VI. o. 26 Nev. és tan. gyak.		V. 4	30	Gyak. isk. szertár és könyvtár őre
8	**Kántor Antal** r. tanár, tanítóképző intézetekre képesítve művészeti és mértani rajzra	8	2	Rajz Kézimunka Gyak. képzés Mindennapi kérd.	I-II. 4 I-II. 6 I. 1	III-V. 6 III. 1 V. 1	19	Az I. o. főnöke, az ifj. vöröskereszt vezetője, a rajz-kézimunka szertár és könyvtár őre
9	**Király Jenő** intézeti nevelő	21	2	Irodai munkakör	Internátusi felügyelő			A Diákkaptár vezetője, beosztott állami tanító
10	**Dr. Kiss Lajos** r. tanár, tanítóképző intézetekre képesítve pedagógia-, filozófiából	5	4	Lélektan Nev. és tanítástan Nev. történet Ped. gyakorlatok Nev. és tan. gyak. Szervezettan		III. 3 IV. 4 V. 3 V. 1 IV-V. b. 8 1	20	Pedagógiai szertár és könyvtár őre, a III. o. főnöke. Díjkezelő
11	**Lakatos Emil** gyak. isk. tanító	32	9	Gyak. isk. I-II. o. 24 Rajz, kézim. 2 Nev. és tan. gyak.		IV. 1	27	Gyak. isk. Vörökereszt vezetője
12	**Lóky Károly** r. tanár, középisk. képesítve földrajz-, történelemből	10	5	Történelem Földrajz Alkotmánytan Gyak. kiképzés	I-II. 5 I-II. 5	III-IV. 4 III-IV. 3 V. 2 V. 1	20	Az V. o. főnöke, tört., földr. szertár és könyvtár őre
13	**Sebeők István** beosztott gazdaságtani tanár, gazd. szaktanár	12	4	Mezőgazdaságtan Közgazdaságtan		III-IV. 4 V. 2	6	Földmív. min. által beosztva
14	**Znojemszky Ferenc** r. tanár, tanítóképző intézetekre képesítve természetrajz-, vegytanból	32	7	Mennyiségtan Termrajz, vegytan Gyak. kiképzés Mindennapi kérd.	I-II. a-b 8 II. 1	IV-V. 4 III-IV. 5 V. 1	19	A II. o. főnöke. Segítő Egyesületi tanárelnök

Sorszám	A tanár neve, alkalmazásának minősége, képesítése	Szolgálati éve összesen	Szolgálati éve ennél az intézetnél	Mely tárgyakat, mely osztályokban s heti hány órában tanitott	líceumban	tanitóképzőben	Heti óraszáma összesen	JEGYZET
15	**Káplár Ágoston** önálló r. kat. hitoktató, r. kat. lelkészi oklevél	9	4	R. k. hittan Gyak. isk. I-VI. o. 2	I-II. 4	III-V. 6	12	
16	**Simon György** önálló g. kat. hitoktató, g. kat. lelkészi oklevél	4	4	G. k. hittan Gyak. isk. I-VI. 2	I-II. 4	III-V. 6	12	
17	**Farkas László** önálló ref. hitoktató, ref. lelkészi oklevél	9	2	Ref. hittan Gyak. isk. I-VI. 2	I-II. 4	III-V. 6	12	
18	**Kopcsó János** önálló ág. h. ev. hitaktató, ág. h. ev. lelkészi oklevél	14	14	Ág. h. ev. hittan Gyak. isk. hittan 1	I-II. 2	III. és V. 2	5	
19	**Dr. Pál Jenő** orvosdoktori oklevél	9	9	Egészségtan		V. 1	1	Intézeti orvos
20	**Jakab József** óraadó, róm. kat. tanítói és karnagyi oklevél		22	R. k. egyh. ének és zene		III-V. 3	3	
21	**Szilvássy József** óraadó, gör. kat. kántortanítói oklevél		17	G. k. egyh. ének és szertartástan		III-V. 8	8	
22	**Krecsák László** óraadó, ág. h. ev. tanítói és karnagyi oklevél		12	Ág. h. ev. egyh. ének és zene		III-V. 1	1	
23	**Epbinder Irén** óraadó, kézimunkatanítónői okl.		8	Gyak. isk női kézimunka 1			1	

Gazdasszony: Bulyovszky Sándorné. II. o. altiszt: Rávai János.

Napibéres kisegítő szolga: Tatár József. Mindenes: Hanász András

Fűtő-kertész: márc. 15-ig Hanász János,
márc 15-től Bogár Mihály

3. A tanári testület iskolánkivüli és irodalmi munkássága.

Dohanics János igazgató, a nyíregyházi gör. kat. Egyháztanácsnak, Nyíregyháza megyei város képviselőtestületének, Szabolcsvármegye népművelési bizottságának, a Szabolcsvármegyei Cserkész-intézőbizottságnak, a Szabolcsvármegyei Turáni Kör választmányának, a Nyíregyházi Torna- és Vívó Egyesület választmányának, a nyíregyházi „Credo"-egyesület választmányának tagja, a Nemzeti Egység Tanügyi Szervezete szabolcsvárm. csoportjának ügyvezető alelnöke, a szabolcsvármegyei Bessenyei-kör elnöki tanácsának, a Tanítóképzőintézeti Tanáregyesület választmányának, a Természettudományi Társulat, a fiatalkorúak nyíregyházi felügyelőhatóságának tagja, a nyíregyházi Népszerű Főiskolai Tanfolyam vezetője, a nyíregyházi Népfőiskolai Tanfolyam Munkaközösségének tagja. A VKM. rendeletéből a munkácsi állami m. orosz tanítóképző-int.-ben dec. és jan. hóban tartott tanítóképesítő-vizsgálatokat vezette.

Aradvári Béla tanár, az igazgató helyettese, a debreceni tankerület tanítóképzőinek magyar nyelvi és irodalmi tanulmányi felügyelője. Az Országos Sajtókamara Ujságírói Főcsoportjának tagja, a Szabolcsvármegyei Bessenyei Kör sajtótitkára, a KIOSz. nyiregyházi csoportjának alelnöke, Szabolcsvármegye népművelési bizottságának, a Benczúr Gyula áll. el. iskola gondnokságának, a róm. kat. egyháztanács és egyházközségi képviselőtestületnek tagja, több egyesület választmányi, propagandabizottsági tagja, a Nyírvidék-Szabolcsi Hirlap munkatársa, a Szabolcsi Szemle szerkesztőbizottságának tagja. Cikkeket írt a Nyírvidék-Szabolcsi Hirlapba, előadásokat tartott több szabolcsi községben és tanyán a népművelési bizottság kiküldetésében. Magyarnyelvi tanúlmányi felügyelői látogatást végzett a tanker. kir. főigazgatóság r. alapján a debreceni tanító- és tanítónőképző intézetekben és liceumokban. Résztvett Bessenyei Gy. hamvainak exhumálására kiküldött bizottság munkájában és a Műv. hetek előkészítésében.

Bácsfalvy Antal c. igazgató, a debreceni főigazgatóság kerületében a tanítóképző-intézetek német nyelvi tanúlmányi felügyelője, a Tanítókéző-intézeti Tanáregyesület választmányának, Nyíregyháza megyei város képviselőtestületének, a róm. kat. egyháztanács és képviselőtestület, a Benczúr Gyula áll. isk. gondnokságának tagja, a nyíregyházi Szt. Gergely egyházi ének- és zenekar alelnöke. Zenekarban több előadáson szerepelt. Több ének- és zenekari műnek szerzője, zeneelméleti füzet szerkesztője. Cikkeket és könyvismertetéseket írt a Magyar Tanítóképzőbe. Német nyelvi tanúlmányi felügyelői látogatást végzett a tank. kir. főigazgatóság r. alapján a debreceni és jászberényi tanítónő- és tanítóképző-intézetekben és liceumokban.

Bársony Sándor tanár a MOVE nyiregyházi Társadalmi és Sport Egyesület alelnöke, a Testnevelési Tanárok Orsz. Egyesülete, a Református Diákok Orsz. Szövetségének tagja, a nyíregyházi Református Egyháztanács pótprezsbitere, a „Turul"

Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Orsz. Bajtársi Szövetsége több egyesületének tagja és szolgálatonkívüli országos alvezére, a nyíregyházi „Bercsényi“ Polgári Lövész Egyesület tagja, a Szabolcsvármegyei Cserkész-szerv Intéző Bizottságának választott tagja.

Vetítettképes előadást tartott 1939. nov. 30-án a nyíregyházi Népszerű Főiskolai tanfolyamon „Élményeim és tapasztalataim 1939. év nyarán svédországi és dániai egyhónapos tanulmányútamon“ címmel, majd a lajosmizsei Népművelési Előadások keretében „Mit láttam a Felvidéken és Kárpátalján az uzsoki és vereckei kirándulások alkalmával“ címen, továbbá a nyíregyházi közép és középfokú iskolák alsóosztályos tanulóinak tartott még előadást a református csendesnapok keretében. A nyíregyházi Levente Egyesület Sportkerete számára 1940. ápr. 14-én a tornacsarnoki fedettpálya atletikai, birkozó és szertorna bemutató ünnepséget rendezett.

Bolvári Zoltán tanár közreműködött a Frontharcos-Szövetség estjén zeneszámokkal, továbbá az intézeti énekkart vezényelte a Levente Egyesület Mátyás király ünnepségén, részt vett az intézet népművelési munkájában a környező tanyákon. Az intézet március 15-i ünnepségén Chopin: E moll valse-jét adta elő. Közreműködött Vikár Sándor népszerü főiskolai előadásán.

Farkas László ref. hitoktatónak Az újszövetség történeti könyvei c. bibliafordítása, továbbá A Pók c. társadalmi regénye jelent meg s a Függetlenség c. politikai napilap elfogadta folytatásos leközlésre Forgószél c. társadalmi regényét.

Horváth János gyak. isk. tanító, tartalékos főhadnagy, a Nyíregyházi Levente Egyesület vezető főoktatója és főtitkára, a Nyíregyházi Kaszinó gazdája és könyvtárosa, a NE. Szabolcsvármegyei Tanügyi Csoportja titkára, a Szabolcsvármegyei Általános Tanító Egyesület alelnöke, a Szabolcsvármegyei Népművelési Bizottság tagja, körzeti iskolafelügyelő. Több cikke jelent meg a „Szabolcsi Tanító“-ban és a „Nyirvidék“-ben. Megjelent a „Nyíregyháza és Szabolcs“ c. rajzos füzete. Beszédet mondott a karácsonyi leventebálon, népművelési előadást tartott a leventéknek Rákócziról, a tanítói szemináriumon mintatanitást tartott.

Kántor Antal tanár, kiállító festőművész. Több önálló képkiállítása volt s más zsürizett képkiállításon is szerepelt festményeivel. Résztvett a Nyíregyházi Művészeti Hetekkel kapcsolatos Képzőművészeti Szalon kiállításán. A felvidéki tanitóság részére Jászberényben rendezett átképző tanfolyamon, mint előadó szerepelt. A TITOE megbizásából diszoklevelet készített.

Király Jenő int. nevelő a nyíregyházi Levente Egyesület főoktatója és titkára.

Dr. Kiss Lajos, a filozófia és pedagógia doktora, a Tanítóképző Intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. Doktori dísszertációt írt Péterfy Jenő világnézete cimen. Cikket írt a Szabolcsi Tanitó 1939. 8. számában A szülői és nevelői

gondolkodás, a Magyar Tanítóképző 1939. évi 9. sz. ban Péterfy Jenő életfelfogásának elemzése, a Szabolcsi Szemle 1940. 1 sz. ban Péterfy Jenő erkölcsi világa, a Néptanitók Lapja 1940. 2. sz. ban A népművelői lelkület főbb sajátságai cimen. Előadást tartott a gyakorló iskolai szülői értekezleten „A népisk.-ból a középisk.-ba lépés" ped. problémái, Gyermek és természet címen. A népművelési tanfolyamon a Népművelői lelkületről tartott előadást, a Népfőiskola tanfolyamon pedig „Szülőföldem" címen adott elő. Résztvett a népszerű főiskolai tanfolyam munkájában is, ahol A gyermek gondolkodásának fejlődéséről értekezett.

Lakatos Emil gyak. isk. tanító az ev. egyháztanács és iskolaszék tagja. Az intézetünkben rendezett tanítói szemináriumon előadást tartott a reformírásról.

Lóky Károly a nyíregyházi Népfőiskolai Tanfolyamon „A magyar nemzet történelmi hívatása" címen előadást tartott. A tanév megnyitása alkalmával beszédet mondott a nemzeti zászlóról. Az 1940. márc. 1-én a Főméltóságú Kormányzó Úr országlásának 20 éves fordulója alkalmával rendezett intézeti ünnepélyen beszédben méltatta az évforduló történelmi jelentőségét.

Sebeők István gazdasági szaktanár. Rakamazon és Vencsellőn téli gazdasági tanfolyamot tartott. Vezette az előző években rendezett téli tanfolyamok volt hallgatóinak gyakorlati továbbképzését, több kisgazdaságot irányított, Szabolcsvármegye öt felső járásának növényegészségügyi ellenőre, Szabolcsvármegye számos községében előadásokat tartott.

III.

a) A liceumi növendékek névsora:

I. évfolyam. Osztályfőnök: *Kántor Antal.*

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Rendszeretet	Hit- és erkölcstan	Magyar ny. és irod.	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Növénytan	Rajz	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Dijfokozat
1	Antal Miklós ref.	1	2	1	2	3	3	3	2	2	3	2	3	2	2	e. d.
	Baracsi Gyula ref.	1	2	1	2	3	2	3	2	1	3	2	3	2	2	1. f.
	Báthory Barnabás r. k.	1	1	2	2	3	1	1	2	2	1	2	2	1	1	t. m.
	Benczur Sándor ev.	1	1	1	1	3	2	2	3	2	1	2	2	1	2	2. f.
5	Bánházi Antal r. k.	2	3	3	2	4	3	3	4	3	3	3	3	3	f	e. d.
	Biró Dezső r. k.	2	3	3	2	4	4	3	4	4	3	3	2	3	2	e. d.
	Bogár János ev.	1	2	1	1	3	2	2	2	2	2	2	3	1	1	2. f.
	Bordás István ref.	2	3	3	3	4	4	3	4	3	2	4	3	2	1	e. d.
	Csikós Mihály ref.	1	1	1	2	3	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1. f.
10	Divinyi Sándor ref.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	1	t. m.
	Dobicz János r. k.	1	2	1	1	2	1	1	2	1	2	2	3	2	2	1. f.
	Figula György g. k.	1	2	2	2	3	2	2	3	2	3	2	3	3	2	2. f.
	Hagymási Árpád ref.	2	3	2	2	3	2	2	3	2	3	4	3	2	3	e. d.
	Hárskuti Károly r. k.	1	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	1	2	2	3. f.
15	Ignácz Gyula g. k.	1	2	2	3	3	2	2	3	2	3	3	3	2	2	e. d.
	Junghans István r. k.	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1. f.
	Kákóczky Gyula r. k.	2	2	1	2	3	2	2	3	1	3	1	1	2	2	2. f.
	Kilián József g. k.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	3	2	2	2. f.
	Kiss Elek g. k.	2	2	1	3	3	2	1	3	2	3	2	2	2	1	3. f.
20	Kocsondi Elek ref.	2	2	2	3	3	2	2	2	1	3	2	1	2	2	3. f.
	Kovács Gyula ref.	1	2	2	2	3	2	2	3	2	3	3	3	3	2	3. f.
	Kovács Mihály ref.	2	3	2	2	3	2	2	3	2	3	3	2	3	1	e. d.
	Kovács Sándor ref.	1	2	1	3	3	2	2	3	2	3	2	1	2	2	e. d.
	Kozma József g. k.	2	2	1	3	3	3	2	2	2	2	2	1	2	2	1. f.
25	Kövesdi József g. k.	1	2	1	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	3. f.
	Kublik László r. k.	1	2	1	1	3	3	2	2	3	1	2	3	2	2	2. f.
	Leveleki Miklós g. k.	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2. f.
	Mulik Zoltán g. k.	2	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2	2	2	e. d.
	Nagy Árpád r. k.	1	2	1	2	3	2	1	3	2	1	2	2	1	2	e. d.
30	Nagy Zoltán ref.	1	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	3	1	1	3. f.
	Nehéz János g. k.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	t. m.
	Oncz János ref.	2	2	2	2	1	3	2	3	2	2	1	1	2	1	1. f.
	Pál János g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	t. m.
	Pintye János g. k.	1	3	1	2	3	2	1	2	1	3	2	2	2	2	3. f.
35	Réthelyi László g. k.	2	2	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	2	2	t. m.
	Seszták Miklós g. k.	1	1	1	1	3	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2. f.
	Szepesy Sándor g. k.	2	3	2	4	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	e. d.
	Szőke Miklós r. k.	2	3	3	4	4	3	3	3	2	3	3	3	3	3	e. d.
	Szrnka Endre ev.	2	2	1	2	3	3	2	3	2	2	1	1	2	1	e. d.
40	Szummer Károly r. k.	2	3	2	2	4	3	3	3	2	3	3	3	3	1	3. f.
	Szücs Ferenc g. k.	2	2	1	3	3	2	2	2	2	2	2	3	1	1	2, f.
	Virág Béla g. k.	2	3	1	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1	2. f.
	Zeke Árpád ref.	2	2	1	1	2	2	2	3	1	2	1	1	1	2	1. f.
	Zombori József ev.	2	2	1	4	3	3	3	3	3	1	2	2	2	1	1. f.
45	Zubi János r. k.	2	3	2	4	3	4	4	4	3	4	3	3	2	2	e. d.
	Zsirkó Zoltán r. k.	2	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	3	2	2	3. f.

Kimaradt: Hárskuti Ferenc, Horváth Ferenc, Molnár Miklós, Vékony József.

II. évfolyam. Osztályfőnök: *Znojemszky Ferenc.*

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Rendszeretet	Hit és erkölcstan	Magyar ny. és irod.	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Állattan	Rajz	Az ember teste és egészsége	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Díjfokozat
1	Ács László g. k.	1	2	1	3	3	3	3	4	2	3	3	3	3	1	3	e. d.
	Belányi István r. k.	1	1	1	2	1	1	1	3	2	2	1	2	1	1	2	t. m.
	Bécsi Zoltán ref.	1	2	1	2	3	2	2	3	2	2	1	2	3	2	1	3. f.
	Bicskei István ref.	1	1	1	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2	1. f.
5	Bötykös Gyula g. k.	1	1	1	1	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2	1	3. f.
	Czirják János r. k.	1	2	1	2	3	2	2	3	2	2	3	1	1	2	2	2. f.
	Demjanovics Emil g. k.	2	3	2	3	3	3	3	4	3	3	3	2	2	3	2	e. d.
	Dövényi Zoltán ág. h. ev.	2	2	1	4	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2	e. d.
	Erdős József r. k.	1	1	1	1	3	3	2	3	2	2	2	3	3	2	3	3. f.
10	Gebri Gyula g. k.	1	2	1	4	3	2	2	4	3	3	3	2	2	2	2	e. d.
	Halasi Miklós r. k.	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1. f.
	Hegedűs Árpád r. k.	1	2	2	4	2	2	2	3	3	3	2	2	2	3	1	3. f.
	Hegedűs István ref.	1	1	1	2	2	1	1	3	2	3	2	2	1	2	1	1. f.
	Holzberger Róbert r. k.	2	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2	3	3	1	2	3. f.
15	Kincses József g. k.	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	2	2	2	t. m.
	Koren Lajos ág. h. ev.	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2	1	1	1	2	1	t. m.
	Kovács Gerő ref.	1	2	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3. f.
	Kovács József r. k.	2	2	1	3	2	2	3	3	2	2	2	3	2	2	2	e. d.
	Kovics Andor r. k.	1	2	2	3	3	2	2	4	3	2	3	4	3	2	1	e. d.
20	Lakatos Árpád ág. h. ev.	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1. f.
	Lukács István ref.	1	2	2	4	3	2	3	3	2	3	2	3	3	3	1	e. d.
	v. Mányai Edvin r. k.	2	3	2	4	3	3	3	4	4	4	3	3	3	4	2	e. d.
	Mihálka György g. k.	1	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	1	2	2	1. f.
	Munkácsi Mihály g. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2. f.
25	Nagy Antal g. k.	1	3	1	4	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	2	3. f.
	Nagy Béla g. k.	2	3	2	4	3	2	2	3	2	3	3	3	4	2	2	e. d.
	Nagy Bertalan ref.	1	2	2	3	3	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2. f.
	Naményi Sándor ref.	1	1	1	2	2	3	3	2	2	1	1	3	3	1	2	1. f.
	Nemesnyik Ödön g. k.	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2. f.
30	Nyeste Géza ref.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	3	1	2	t. m.
	Oláh László ref.	1	2	1	1	2	2	2	3	2	2	1	2	2	2	2	t. m.
	Papp József g. k.	1	2	1	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	2	2	e. d.
	Parizán Gyula g. k.	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2	t. m.
	Pápai Mihály ág. h. ev.	1	2	1	3	3	2	2	3	2	2	3	3	3	2	2	e. d.
35	Rippel Gyula r. k.	2	2	2	2	4	3	2	3	3	2	3	4	3	1	1	3. f.
	Simon László g. k.	1	1	1	2	3	3	3	4	2	2	3	2	1	2	2	e. d.
	Smiják Lajos r. k.	1	2	1	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	2	2	e. d.
	Szatmári Károly r. k.	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	2. f.
	Szemán Gyula g. k.	1	2	1	1	3	1	1	2	2	3	2	2	3	2	2	2. f.
40	Szilágyi Pál g. k.	1	2	1	2	3	2	2	3	2	3	2	3	2	2	2	3. f.
	Sztojka Zsigmond g. k.	2	3	1	4	3	3	3	3	3	2	3	3	4	2	1	e. d.
	Tornai Mihály g. k.	1	2	1	3	3	3	2	4	2	3	3	2	3	3	2	e. d.
	Tóth József g. k.	2	2	1	3	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1. f.
	Treszkó Barna g. k.	1	1	1	3	2	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1. f.
45	Tripsánszky Jenő r. k.	2	2	1	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2	e. d.
	Vajda László g. k.	2	2	2	3	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	e. d.
	Vanczák József g. k.	1	2	1	3	3	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2	3. f.
	Váci Mihály ág. h. ev.	1	1	1	2	3	2	2	3	1	2	2	2	3	3	2	e. d.

Összesen: 48.

Kimaradt: Iváncsó Dénes.

b) A tanítónövendékek névsora:

III. évfolyam. Osztályfőnök: *Dr. Kiss Lajos.*

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcstan	Lélektan és logika	Magyar ny. és irod.	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Állattan	Fizika	Gazdaságtan	Rajz	Ének	Zene	Kézimunka	Testnevelés	Egyházi ének és z.	Írásb. dolg. kül.	Díjkedvezmény
1	Antal Zoltán r. k.	1	3	2	3	4	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2	2	—	2	4
	Barota Mihály g. k.	1	3	2	2	4	2	2	3	4	3	3	3	3	2	1	2	2	3-3	3	4
	Bácshelyi Kálmán r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	1	1
	Bányai Ernő r. k.	1	2	1	1	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	1-1	2	2
5	Bányai Tivadar r. k.	1	3	1	1	2	2	2	2	3	2	3	2	3	3	3	2	2	—	2	5
	Bertalan Ferenc g. k.	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1-1	1	1
	Csaba Miklós g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1-1	1	5
	Csopák Ferenc ref.	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	3	3	3	3	2	1	3-3	2	2
	Gödény Károly ref.	1	3	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	3	4	2	2	3-3	3	5
10	Hevessy István r. k.	1	3	2	4	3	3	3	2	2	3	4	2	3	3	3	3	2	—	3	4
	Homonna László g. k.	1	2	1	3	3	2	3	2	1	2	2	2	2	3	3	2	2	2-1	2	5
	Hornai László g. k.	1	2	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1-1	2	3
	Honfi Ferenc g. k.	1	3	1	2	3	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1-1	2	2
	Kállai Lajos r. k.	1	3	1	4	3	3	3	2	4	3	3	3	3	3	3	2	2	—	3	5
15	Kovács József r. k.	1	2	1	2	1	1	2	2	2	3	2	2	3	2	2	2	3	—	2	2
	Lovász Mihály r. k.	1	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	—	2	5
	Nagy Márton ref.	1	3	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2	3	3	3	2	1	—	2	5
	Négyesi István ref.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1-1	1	2
	Oláh Tibor g. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	3	3	2	1	1-1	2	5
20	Papp János g. k.	2	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	4	3	3	1-1	2	5
	Papp Vilmos g. k.	1	2	1	2	2	1	3	2	3	3	3	2	1	2	2	1	3	1-1	2	3
	Skolák Béla r. k.	1	2	1	1	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2-2	2	3
	Somlyay Olivér g. k.	2	3	2	4	3	3	3	3	4	2	3	3	3	3	2	2	2	1-2	2	4
	v. Szenvedi Miklós ág. ev.	2	3	1	3	4	3	2	2	3	2	4	2	3	3	3	2	2	—	2	4
25	Tatos István r. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2	1	—	2	5
	Tóth Gábor ref.	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2-2	2	5
	Virág Rezső g. k.	1	2	1	2	2	2	1	1	3	2	2	1	3	2	1	2	1	2-3	3	5

Összesen: 27.

Kimaradt: Keresztessy Kálmán

IV. évfolyam.

Osztályfőnök: *Bácsfalvy Antal.*

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcstan	Nev. és tanítástan	Nev. és tan. gyak.	Magy. ny. és irod.	Német ny. és irod.	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Term.-rajz és kémia	Fizika	Gazdaságtan	Rajz	Ének	Zene	Egyh. ének és zene	Testnevelés	Írásb. dolg, külal.	Díjkedvezmény
1	Balogh János ref.	1	3	2	2	2	2	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3	1-1	1	2	5
	Boros Miklós r. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	3	2	3	2	3	2	2	2-2	2	2	3
	Futás Sándor r. k.	1	2	1	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2-2	2	3	3
	Gombos József r. k.	1	3	1	3	2	3	3	2	2	4	2	3	2	3	2	2	3-3	3	3	5
5	Hatvani András ref.	2	3	1	2	2	3	3	2	2	3	1	3	2	3	2	3	3-3	2	3	5
	Iszály Imre g. k.	1	3	1	2	2	4	2	2	1	3	1	3	2	3	2	2	3-3	2	2	5
	Kaskötő Miklós g. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	1	3	2	1	1-2	1	2	5
	Kádár Miklós g. k.	1	2	1	3	2	3	3	2	2	3	2	2	2	2	3	2	3-3	2	2	3
	Kiss Antal g. k.	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2	1-1	2	2	1
10	v. Kiss Sándor ref.	1	3	2	3	3	4	3	3	2	3	2	3	2	1	3	3	—	2	2	3
	Kocsis Béla g. k.	1	3	1	3	3	3	2	1	2	3	3	3	3	2	2	3	2-3	3	3	5
	Kovács Zoltán ref.	2	3	1	2	2	3	2	2	2	4	3	3	2	3	2	3	3-2	1	2	5
	Kozma István ref.	1	2	1	3	3	2	3	2	2	3	2	3	2	2	3	3	3-2	1	3	5
	Lestyán Béla g. k.	1	2	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1	1-1	1	2	1
15	Megyeri Pál ref.	1	3	1	3	3	2	3	2	1	3	3	3	2	2	3	3	—	3	2	4
	Munkácsi Ferenc g. k.	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1-1	1	2	1
	Nemeskéri István g. k.	1	3	1	2	2	2	2	3	2	3	1	2	2	2	3	4	2-2	2	1	5
	Orosz Géza ref.	1	3	1	2	3	3	3	2	2	4	3	3	2	2	3	4	3-3	2	2	4
	Papp János g. k.	1	2	1	2	2	2	3	2	2	3	1	2	2	3	2	3	1-2	1	2	3
20	Páll János ref.	1	3	1	1	2	4	3	2	2	4	1	3	2	2	2	2	2-1	2	2	3
	Pokrovenszki Lajos r. k.	1	3	1	2	2	4	2	2	2	3	1	3	2	3	2	4	2-2	2	3	5
	Reöthy Ferenc g. k.	2	3	1	3	2	3	3	3	2	3	2	3	2	3	3	2	2-3	1	2	5
	Somogyvári Zoltán r. k.	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	1	—	1	2	2
	Szarka Sámuel g. k.	2	3	1	3	3	4	3	3	2	4	2	3	3	3	3	3	3-3	3	3	5
25	Szilárd László g. k.	1	3	1	3	2	2	2	2	2	4	2	3	3	3	2	3	—	2	2	5
	Szöllősi János g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1-1	1	1	2
	Völgyesi Sándor r. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	1	2	2	—	2	2	2

Összesen: 27.

V. évfolyam. Osztályfőnök: *Lóky Károly.*

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcstan	Neveléstörténet	Iskolaszerv. tan	Nev. és tan. gyak.	Magyar ny. és irod.	Német ny. és irod.	Alkotmánytan	Mennyiségtan	Egészségtan	Közgazdaságtan	Rajz	Ének	Zene	Egyh. ének és zene	Testnevelés	Írásb. dolg. külal.	Díjkedvezm. foka
1	Biró Tibor r. k.	1	3	1	4	3	3	3	3	3	4	2	3	3	3	3	—	2	2	4
	Birtha István ref.	2	3	2	2	2	2	2	2	3	4	2	3	3	3	3	—	2	2	5
	Csertő Endre ág. h. ev.	1	2	1	2	2	1	1	2	3	3	1	2	3	2	3	1-1	2	2	5
	Erdősi András ág. h. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1	1	5
5	Farkas Béla ref.	1	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	—	3	3	3
	Farkas József g. k.	1	2	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	2	2	3	2-2	1	2	2
	Forró József ref.	2	3	2	2	3	1	2	3	3	3	1	2	3	2	1	1-1	1	2	5
	Gőcze Zoltán ág. h. ev.	1	2	1	1	2	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	—	2	1	5
	Homonna Béla g. k.	1	2	1	3	3	2	1	3	3	2	2	2	1	3	3	1-1	2	1	5
10	Istenes János r. k.	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	—	2	2	5
	Jósvai László ág. h. ev.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1-1	1	1	5
	Katona László ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1-1	1	1	1
	Kiss Pál ref.	2	3	2	3	3	2	3	3	2	3	2	3	2	1	1	1-1	2	2	5
	Kokas Ferenc g. k.	1	2	2	2	2	1	1	2	2	3	2	2	2	2	3	2-2	1	1	5
15	Kozma Sándor ref.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2-2	1	2	5
	Lakatos József r. k.	1	1	1	1	1	2	2	2	2	3	1	2	2	1	1	1-1	1	2	5
	Nagy Ferenc ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2-2	2	2	5
	Oltai Andor r. k.	1	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	—	2	2	5
	Orosz István g. k.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1-1	1	1	1
20	Sárdi Béla r, k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	—	1	2	5
	Somfai András g. k.	1	3	2	3	3	2	3	3	3	4	3	3	2	1	2	1-1	2	2	4
	Szabolcsi János g. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2	2-2	2	2	2
	Cs. Szabó Béla r. k.	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1-1	1	2	2
	Szentmiklóssy Zoltán ref.	2	3	2	2	3	2	3	3	3	3	2	2	3	2	2	2-2	2	3	5
25	Szolnocsán Jenő g. k.	1	2	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1-1	1	2	3
	Tarján Béla ág. h. ev.	2	3	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	—	3	2	5
	Tóth András r. k.	1	3	1	3	3	3	3	3	3	4	2	3	2	2	1	—	2	2	5
	Ujfaludi Gyula ref.	2	3	2	4	3	3	3	3	3	4	3	2	3	3	3	—	3	3	5
	Vaszkún János g. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3	2	2	2	1-1	2	2	5

Összesen: 29.

IV.

Épületek, udvar, kert, berendezés.

Intézetünk a Széchenyi-út 6. szám alatti Barzó-féle egyemeletes bérépületben, park mellett, a város legszebb részén van elhelyezve.

A liceum megnyitásával kapcsolatban növendékeink száma évről-évre emelkedik. Az 1937—38. évi 117-es létszám 1938—39-ben 157-re, a folyó isk. évben 183-ra emelkedett, míg fokozatosan a liceum négy osztályában az akadémiai tagozattal együtt mintegy 250 növendékünk lesz.

A bérépület a mai nevelő-oktatás igényeit mindenben eddig sem elégítette ki, máris szűknek bizonyul s céljainkra pár év mulva nem lesz alkalmas. Ma is elégtelen az internátus befogadóképessége s a liceumba felvételt kérő tanulók száma szükségessé tenné a párhuzamos osztályok megnyitását. Mindez azonban csak úgy valósítható meg, ha intézetünk, nagyobb épületet kap. Ennek mielőbbi megvalósítására minden reményünk megvan. Illetékes helyről komoly igéretet kaptunk s városunk megfelelő telket ajánlott fel az építkezés céljaira.

Tantermeink is szűkek az 50-es tanulólétszám befogadására. Egyébként világosak, egészségesek s zárt folyosóra nyílnak, ahol a növendékek télen is szabadon mozoghatnak.

a) Tantermek száma: 7; ebből 2 liceumi, 3 tanítóképzői, 2 gyak. isk. tanterem. Alapterületük négyzetméterben: liceum I. o. 59.92, II. o. 28.80, tanitóképző III. o. 50.4, IV. o. 44.6, V. o. 61.6. Gyak. isk. I—II. o. 59.14, III—IV. o. 59.14.

b) Egyéb termek, helyiségek megnevezése az alapterület feltüntetésével:

Rajzterem (nagyterem)	101.92 m²	Tanári szoba	52.47 m²
Rajzszertár	15.68 „	Olvasószoba és várakozó	46.52 „
Kézimunkaterem	46 — „	Internátusi és dolgozószoba 5 db. 15.66, 27, 32.4, 19.5,	19.5 „
Kézimunkaszertár	25.6 „	Hálószoba 5 db. 71.55, 29.2, 31.92, 28,	44.24 „
Kémiai, term.-rajzi előadó és szertár	40.05 „	Betegszoba	16.15 „
Fizikai előadó és szertár	49 89 „	Nevelői szoba	14.58 „
Pedagógiai szertár	10 8 „	Ebédlőterem 2 db. 64.44,	66.— „
Földrajz, történelmi szertár	10 — „	Köztartásvezető szobája	34.28 „
Gyak. isk. szertár	20.74 „	Gazdasszony szobája	17.50 „
Cserkészszoba és harmóniumfülke Á.	7.5 „	Női konyhaszamélyzet szobája	26.28 „
Harmóniumfülke B.	6.8 „	Férfi szolgák szobája	7.— „
Nevelői iroda	16 8 „	Zuhanyfürdő	13.25 „
Igazgatói iroda	36 25 „		

Udvarunk mintegy 1700 m² gondozott — tömegjátékra alig alkalmas — kavicsos udvar kis virágoskerttel.

A gazdasági gyakorlóterület célját szolgálta az intézet közelében levő mintegy 500 négyszögöles bérkert. November hó folyamán a bérkert kisebbik része új tulajdonos kezébe került, aki építkezésbe kezdett és a bérletet felmondta. Igy a jövőben e célra mintegy 300 négyszögöl áll rendelkezésünkre.

Intézetünk 26 éves, így berendezésünk, bútorzatunk nagyrésze öreg, jórészt annyira elhasználódott, hogy újjal való fokozatos kicserélése szükségessé vált. A kicserélés során 34 db. isk. padot, 20 db. széket, 4 db. nagy kókusz lábtörlőt szereztünk be mintegy 2350 P értékben.

Szertáraink sem mondhatók felszerelteknek. Fejlesztésüknek nemcsak kedvezőtlen gazdasági helyzetünk az akadálya, hanem az is, hogy a legtöbb szertárnak nincs külön helyisége, s a meglévők is igen szűkek. Szertáraink fejlesztését az idei költségvetés nagyobb mértékben tette lehetővé.

Szakkönyvtárainkat is nagyobb mértékben sikerült gyarapítani. Szertáraink, könyvtáraink 1939. évi december 31-ig történt gyarapodásáról és álladékáról a részletes kimutatásban számolunk be.

V.

Internátus. Köztartás.

Növendékeinkkel való behatóbb foglalkozást és a családi nevelést helyettesíti az intézet internátusa, ahol ez évben 64 növendék részesült közösségi nevelésben, noha internátusunk csak 60 személy befogadására alkalmas.

Az internátusí nevelői szolgálatot Bolvári Zoltán, Gajári Mihály és Király Jenő nevelő-tanárok látták el.

Az internátus hálótermei az épület jobbszárnyának emeletén és földszintjén, a dolgozók a balszárny földszintjén, az ebédlő és a konyha az alagsorban nyert elhelyezést.

A növendékek élelmezését a köztartás látta el. A napi élelmezés a következő volt: reggeli 3 dl. kávé, ill. tej, 10—12 dkg. fehér kenyér, ill. egy sütemény és egységes kenyér. Délebéd: vasár- és ünnepnapokon 3 tál, köznapokon 2 tál étel. Vacsora: vasár- és ünnepnapokon 2 tál, köznapokon 1 tál étel. Husétel a hét 5 napján naponkint kétszer, ill. egyszer. Hétfőn és pénteken husételt nem adtunk.

Az ellátáshoz szükséges anyagokat szerződéses szállítóinktól és a helyi piacon szereztük be. A köztartást Gajári Mihály vezette.

2. Kintlakás.

Az internátus zsúfoltsága, vagy a szülők szegénysége miatt néhány vidéki növendékünk magánlakásokban nyert elhelyezést. Bár ezek a lakások nem feleltek meg mindenben a követelményeknek, s távolról sem pótolták a nyugodt tanulóéletet biztosító internátust, a tanári testület kénytelen volt megadni az azokban való lakhatásra az engedélyt, mert az internátusi férőhely-hiány, a vidéki növendékek anyagi helyzete, a hely-

beliekre pedig az a körülmény, hogy a növendék saját szüleinél lakott, döntő hatást gyakorolt.

A bejáró növendékeket a tanári testület tagjai minden hónapban meglátogatták, hogy a szülőkkel, szállásadókkal közvetlenül beszélhessenek a tanulók otthoni viselkedéséről és iskolai tanulmányairól és hogy ellenőrizhessék a növendékek otthoni munkáját.

A közelebbi községekben lakó növendékeknek, akiknek vasúti összeköttetésük biztosította az intézet rendjét, megengedtük, hogy vonaton járjanak be a tanításokra. A vonaton bejáró növendékek számát a jövőben lehető minimálisra törekszünk leszállítani.

3. Ösztöndíjak, jutalmak, segélyezések.

Ösztöndíjak. A Horthy Miklós-ösztöndíjalapból 200—200 P-s ösztöndíjban részesültek: Nagy Ferenc V. é, Szőllősi János IV. é. és Bácshelyi Kálmán III. é. növendékek. A közalkalmazottak gyermekei részére engedélyezett 65 P-s ösztöndíjat intézetünkből Bányai Ernő III. éves növ. nyerte el.

Jutalmak. Szorgalmas, jó magaviseletű, valamint kíváló előmenetelű növendékeinket, mint minden iskolai évben, úgy most is jutalomban részesítettük, hogy további munkára buzditsuk őket.

1. A nm. VKM. 80 P-s, a Nemzeti Hitelintézet 10 P-s, a Magyar Nemzeti Bank 20 P-s, a Magy. Ált. Hitelbank 10 P-s, a Angol-Magyar Bank Rt. 10 P-s, a Szabolcsi Központi Takarékpénztár 10 P-s, Nyháza és vídéke Hítelszöv., mint az O. K. H. tagja 4 P-s, a Nyvidéki Takarékpénztár 10 P-s, Rusznyák Imre gör. kat. ig. tanító 10 P-s ajándékából és az ifj. önképzőkör Kuzaila Péter alapítványának f. évi 10 P-s kamatjövedelméből Katona L., Kiss A., Csaba M., Négyesi I., Halasi J., Koren L., Divinyi S., Nehéz J., Réthelyi J., Jósvai L., Oltai A., Sárdi B., Szabó Béla, Munkácsi F., Somogyvári Z., Szőllősi J. Bácshelyi K., Csopák F., Kincses J., Farkas J., Nagy F. és Szolmocsán J. tanitóképzői és líceumi növendékek részesültek.

2. Különösen könyvvel, a legszebb jutalommal, tudtunk jutalmazni sok kötelességét teljesítő, értékes munkát végző növendéket. A jutalom könyvek között, amelyek nagyrészét a helybeli könyvkereskedők ajánlották fel az intézetnek, ott van Kiss József tanker. kir. főigazgató ur két drb. értékes könyv ajándéka, továbbá Bácsfalvy Antal c. igazgató, Aradvári Béla és Kiss Lajos dr. tanár ajándéka. A könyvkereskedők 20 drb. könyvet adományoztak. Ezen kivül az íntézet 14 drb. könyvet 33·06 P-ben, az Önképzőkör 6 drb. könyvet 23 P értékben osztott ki a növendékek között.

3. *Gyak. isk. szülők alapítványa.* Itt emlékezünk meg gyakorlóiskolás tanulóink szüleinek alapítványáról is, mely nagyban elősegítette szegénysorsú növendékeinknek tankönyvekkel, írószerekkel s kisebb pénzsegélyekkel való ellátását.

Év elején 1826·26 P volt az alap vagyona. Az isk. év folyamán nemes adományokból összesen 533 P folyt be. A kamat 68·45 P. Összes bevétel 2427·71 P. Segélyként kiosztatott 459·95 P. Tőkésitett pénztári maradvány 1976·76 P.

A nemesszívű adakozók ezúton is fogadják hálás köszönetünket.

VI.

Nevelés.

Vallásos-, nemzeti- és szociális nevelés: A nevelés az embernek olyan tevékenysége, amely az ember-mivoltnak legjellemzőbb bizonysága. Általa valósult meg és általa fejlődik közvetlenül, vagy közvetve az a kultúra, amelyre olyan büszke az emberi nem. Benne az emberi sors örök programmja: a tökéletesedés vágya fejeződik ki. Ez a tökéletesiteni törekvés: a nevelői személyiség legsajátszerűbb vonása, hatotta át minden mozzanatában nevelői munkánkat. Jobbá, igazabbá, nemesebbé akartuk tenni növendékeinket, hogy azok minél emberhez méltóbb módon megállhassák helyüket az élet bármely pontján. Munkánkban erősített bennünket az értékek-, az az eszmék-, s a nevelés hatalmába vetett hitünk, mely mindég erőt adott a nevelői sors háládatlanságai között is.

Az általános nevelés elvein túl igyekeztünk a liceumi osztályokban az eszményibb és elvszerűbb gyakorlatiasság szempontját szolgálni, a tanitóképző osztályaiban pedig a nevelői lelkületet, a nevelői eszményt megközelíteni.

A nevelésnek sokrétű, ezerarcú tevékenységéből különösen három célirányt kell kiemelni: a valláserkö'csi-, nemzeti- és szociális vezetést, amelyek együttesen a nemzetnevelés fogalmában olvadnak össze.

1. *Valláserkölcsi nevelés.* Az ember testével a természeti világ rendjébe illik, lelki megnyilvánulásaival a szellemi világba tartozik. A szellem birodalmába való tartozást igazolja az emberi lélek transcendens hajlama, mely vallásos élményekben, vallásos tapasztalatokban nyílvánúl meg. Ezekben a belső tapasztalatokban, mély élményekben megtisztul az emberi lélek, az életütötte sebek begyógyulnak, a fájdalmak megenyhülnek, értelmet kap az élet, világossá válik a cél. Igy lesz a vallás az erkölcsi élet alapja. Ezeket a bensőséges vallásos élményeket elsősorban a hitoktatói kar fakasztotta a növendékek lelkében, de a tanári testület is mindig megtalálta a hit erősítésének, az embersors parányisága megéreztetésének, igaz küldetésének megmutatására való alkalmait.

A rendszeres vallási élet a vallásos cselekményekben nyilvánult meg. A szentmiséken, illetve istentiszteleteken minden vasár- és ünnepnapon résztvettek növendékeink. Az előljárók példaadása jótékonyan éreztette hatását. A nemzeti- és iskolai ünnepeket is istentisztelet előzte meg. Ki kell emelni az intézetben folyó külön-

böző vallásfelekezetek munkájának harmóniáját, békéjét, melyet igazolnak az egyidőben tartott lelkigyakorlatok, illetve csendesnapok.

A római katolikusok vallásoktatása az Actio Catholica szellemében folyt. A vallásos meggyőződés erősítése, a gyakorlati katolikus életre való nevelés, az erények gyakorlására való buzdítás volt a főcél. Vasárnapokon és ünnepeken a szentmise keretében sorozatos exhortációkban vettek részt a növendékek. A lelkigyakorlatokat, melyeken a görög szertartásúak is jelen voltak, Tasi Ferenc rakamazi lelkész tartotta a feketevasárnap előtti pénteken és szombaton. A gyakorlott ifjúsági hitszónok meggyőző szavai nagy hatással voltak a növendékek fogékony lelkére.

A görögkatolikus növendékek a sajátosan görögkatolikus ünnepeken rendszeresen résztvettek. Kántorkészségük fejlesztése érdekében szentmisén kivül a reggeli és délutáni istentiszteletet is látogattak. A szokásos évi lelkigyakorlatot a római katolikus növendékekkel együtt tartották husvét előtt dicséretes buzgósággal. A vasárnaponként tartott görög gyűléseken értékes alkalmuk nyilt bővíteni valláserkölcsi ismereteiket alaposabban megbeszélni az uniós és szertartási kérdéseket.

A protestáns növendékek lelki életét is a bensőség, a szolgálatra való előkészülés jellemezte. Vallástanáruk vezetésével többen résztvettek a protestáns élet nagy seregszemléjén: a Protestáns Napokon. Hitük mélyítését s lelki javaik gyarapítását szolgálták a virágvasárnap előtti csendes-napok. Bűnbánati istentiszteleteken is résztvettek s az Úrvacsorával is többször éltek. Az evangélikus növendékek vasárnaponként Biblia-órákat tartottak, evangélizációs előadásokat hallgattak, s jártak az Evangélikus Diákszövetség előadásaira. A hithű protestáns életeszményt vallási ünnepségek rendezésével és azokon való részvétellel is igyekeztünk megközelíteni. Kozma István IV. é. n. a Mi Útunk c. ref. lap országos pályázatán önálló elbeszélésével a második dijat nyerte.

2. *Nemzeti nevelés.* A helyesen látott, értelmezett nevelésnek a jövő előkészítése, biztosítása a feladata. Igy válik minden helyesen felfogott nevelés nemzetneveléssé, amelynek közvetlen feladata a nemzeti nevelés. Valóban, a mai történelmet szülő időkben még fokozottabb mértékben kell hangsúlyoznunk a nevelés jövőt formáló, a nemzeti értékeket-, népi erőket öntudatosítani törekvő jellegét. A történelmi erők nagy viharában, amikor „nemzetek múlnak s újra kikelnek", a nemzeti öntudat, nemzeti érzés, nemzeti sorsvállalás kifejlesztésére különösen ügyeltünk. Megéreztettük, megmutattuk a magyar sorsproblémákat, s igyekeztünk úgy előkészíteni őket, hogy hűséges sáfárai, vallói és vállalói legyenek ennek a magyar sorsnak. Nem altattuk őket romantikus illuziókkal s nem adtunk tápot az újabban többször hangoztatott merengő, passziv keleti természetűnkre való hivatkozásnak, hanem az új feladatoknak megfelelő új lelkület és értékideálok felé vezettük növendékeinket. A nemzeti szellemben való nevelés szempontja állandóan éltető elvként húzódott végig minden nevelői és tanitói tevékenységünkön.

A nemzeti érzés és öntudat kialakításának ünnepélyes alkalmai az október 6-i és március 15-i hazafias ünnepségek voltak.

Ifjúságunk az ifjúi lélek heroizmusával és őszinteségével tett tanúbizonyságot ezeken az alkalmakon is kialakuló magyar nevelői lelkületről. December 6-án a Kormányzó Ur Őfőméltósága névnapján templomba ment az egész ifjúság. A magyar renaissance nagy királya születésének 500 éves évfordulója értékes alkalom volt arra, hogy megvillantsuk növendékeink előtt a nemzeti nagyság, a magyar géniusz csodálatos idejét. Igy a nemzeti öntudat, önérzet fölébresztésének, fejlesztésének útját jártuk. Amikor a tavaszi árvízveszedelemben elhangzott a kormányzói szózat, ifjúságunk is áldozatos lélekkel adta oda filléreit, hogy megépülhessenek a magyar porták. A finn-orosz háboru során is megmutatkozott ez az áldozatkészség, amikor is 15.40 P gyült össze északi testvéreink megsegítésére. A leventeképzés új módja a társadalmi megértés, a magyar és magyar közelebb kerülését célozta. Ezt a szándékot növendékeink megértették s valóban szeretettel közeledtek más hivatásra készülő ifjú társaikhoz. Ugyancsak ez a lélek nyilvánult meg ifjúságunk viselkedésében, amikor városunkban tartott Népfőiskolai Tanfolyam hallgatóival együtt étkeztek. A kölcsönös megbecsülésnek helye, a nemzeti közszellem kialakitásának értékes alkalmai voltak ezek. Lelkesedéssel vett részt ifjúságunk a fém- és hulladék anyagok gyüjtésében s a Diákkaptár-mozgalom is kellő megértésre talált.

Meg kell emlékeznünk az intézetünkben már több éve folyó Népszerű Főiskolai Tanfolyamról, amelynek több előadását az idén is meghallgatták növendékeink. Ezek közül ki kell emelni Kiss József tanker. kir. főigazgató Úr előadását „Sorskérdés és magyar nevelés“ cimen, amely mély nyomot hagyott növendékeink lelkében. Intézetünk tanári testületéből többen adtak elő az idén is, igy Bársony Sándor, dr. Kiss Lajos és Bolvári Zoltán. Bekapcsolódtunk a nyíregyházi Népfőiskolai Tanfolyam megrendezésébe is. Intézetünkben étkeztek a tanfolyam hallgatói s az előadások között intézetünk két tanárának Lóky Károlynak és dr. Kiss Lajosnak előadása is szerepelt.

A nemzeti nevelés programmját szolgálták azok a hagyományos kultúrdélutánok, amelyeket városunk közönsége oly szivesen látogat; ilyen kultúrdélutánt rendezett az ifjúság dec. 3-án, amikor az egész műsorban az erdélyi lélek szólalt meg. Dec. 18-i kultúrdélutánon a karácsonyi hangulatot varázsolták a hallgatóság elé a növendékek. Febr. 11-én a IV. éves növendékek külön rendezték a népi művészetet megszólaltató kultúrdélutánjukat.

A hősi sírhantok ápolásában, rendbehozatalában gyakorló iskolai növendékeink is szorgoskodtak. Május hó egyik útolsó vásárnapján emlékeztünk meg hőseinkről, amikor is városunk katonai és polgári hatóságaival egyetemben a Hősök szobránál áldozott intézetünk ifjúsága és tanári testülete azok emlékének, akik a hazáért haltak. Bessenyei György hamvainak hazahozatalával kapcsolatos ünnepségen ifjúságunk is jelen volt. Az intézet Tisza cserkészcsapatának szorgalmas munkája is tervszerűen beilleszkedett a

hazafias nevelés munkájába, a vasárnap déli levente rádió félórával együtt.

A finn-ugor rokonság ismertetésének szomorú aktualitást adott a finn-nép emberfeletti küzdelme. A faji öntudat elmélyítését, a vérségi rokonság érzésének tudatosítását akartuk elérni. Az anyák napjára Aradvári Béla és dr. Kiss Lajos tanár hívta fel az ifjúság figyelmét. Megemlékezésükben méltatták az anyák nagy nemzetmentő szerepét, az egészséges társadalom legfőbb erősséget, a családi nevelés felmérhetetlen értékeit. Június 4-én emlékezett meg Aradvári Béla és Lóky Károly arról a trianoni békéről, amelynek teljes felszámolásában — éppen a mai időkben — annyira bízunk.

A nemzeti szellemben folyó nevelésünknek egyik gyakorlati eredményét igazolja az a tény, hogy idegen nevű növendékeink közül többen megmagyarosították nevüket.

3. *Szociális nevelés.* A nevelői eszmény teljes embert kíván. Nemcsak az ész, hanem a szív kiművelésére is törekedtünk, hogy a leendő népnevelő szeresse azt a népet, amelynek sorsa oly mostoha, hogy tudjon majd annak szellemi megváltásáért dolgozni. Az új nevelői egyéniségben — a nemzetnevelés szellemének megfelelően — ez az egyik legfontosabb lelki habitus. Erre a feladatra való előkészítés állandó inspirálója volt nevelői munkánknak.

Az általános szociális társadalmi magatartásnak külső formáival is megismertettük növendékeinket. A tanítónak u. i. egyforma biztosan kell mozognia a társadalom minden rétegében, hiszen elsősorban az ő működésétől várjuk a társadalmi ellentétek áthidalását. Ezért a társadalmi érintkezés formáira, a jó modorra, úri viselkedésre, intelligens magatartásra sok gondot fordítottunk. Ebben a munkában a tanítói hivatás, illetve hivatásra való nevelés órái nyujtottak legjobb alkalmat, de a tanitási órák, az internátusi élet, a leventeképzés, az iskolánkivüli foglalkozások adott esetei sem multak el e szempontból haszontalanul. A társadalmi nevelés érdekében rendeztük meg a jólsikerült tea-estet és tánctanfolyamot. Tanári felügyelet mellett résztvett néhány növendékünk egy-két iskolánkivülí tea-estén és táncos alkalmon is.

4. *Művészi nevelés.* A jobbá, nemesebbé formálás munkájában a művészi nevelésnek igen jelentékeny szerep jutott. Tudjuk u. i., hogy a művészi alkotásokban közvetlenül megnyilatkozó magasértékű emberi személyiség milyen felmérhetetlen hatással van a fejlődő lélekre. A művészi érzék és izlés fejlesztésében általában mindnyájan közreműködtünk, közelebbről azonban ez a rajz-, zene- és irodalmi óráknak volt a feladata. Erről tanúskodnak intézetünk folyosóját díszítő, a magyar népművészet levegőjét árasztó növendékrajzok, de erről tanúskodtak ifjúsági énekkarunk pompás kórusai, amelyekben ismét a Kodály és Bartók feldolgozása szerinti népműszet kapott tökéletes interpretálást. Növendékeink irodalmi előadó készségének fejlesztésére, irásbeli munkájuknak ízléses kivitelezése mindig nagy gondot forditott a szaktanár. Általában törekedtünk arra, hogy az intézetet, a termeket, folyosókat képekkel, vírágokkal stb. minél esztétikusabbá tegyük.

A művészi neveléshez nagyszerű alkalmul szolgáltak a nyíregyházi Művészi Hetek, amelyeknek műsorán ifjúságunk is többször résztvehetett. A szaktanár vezetésével megtekintették a szépművészeti kiállitást s alkalmuk nyílt a művészi szép megértésére, átélésére. Örömmel vettük tudomásul, hogy ezen a tárlaton intézetünk rajztanára, Kántor Antal is kiállított. Nagy számban vettek részt növendékeink az Orsz. Közeg. Egyesület „Baleset ellen védekezz" c. pályázatán, amelyen Szabolcsi János V. é. dijat is nyert. Szép rajztehetségével Erdősi András V. é. növendék tünt ki.

E helyen számolunk be az intézeti ének- és zenekar működéséről. Az énekkar 100, illetve 50 tagot számláló együttese az iskolai év folyamán ismét több számot tanult meg és adott elő az intézeti ünnepélyeken és kultúrdélutánokon. A szerzők közűl főleg a mai magyar kórusirodalom reprezentánsait szólaltattuk meg, igy Bartók, Kodály, Bárdos, Halmos műveit, de nyugati mesterek is szerepeltek. A karének-oktatás általában az énekoktatás alapelvén: „vissza az ősi magyar népdalhoz" gondolatán alapult, s ebben a szellemben végezte mind a növendékekre, mind a közönségre gyakorolt áldásos munkáját. Osztályénekkarok is alakultak, amelyek szintén közreműködtek az önképzőkörökön és kulturdélutánokon. Vonószenekarunk több művet tanult meg.

2. Ifjusági egyesületek működése.

a) *Bessenyei György Ifjúsági Önképzőkör.* — A Bessenyei György Ifjúsági Önképzőkör szeptemberben alakult meg Aradvári Béla tanárelnök vezetésével. A liceumi növendékek Vasváry Pál Önképzőköre elhatározta, hogy a harmadik évfolyam megnyitásáig szüneteltetni működését, illetve a Bessenyei Ifjúsági Önképzőkör keretén belül tevékenykedik átmenetileg. A kör elnökéül Sárdi Béla V. éves növendéket választotta meg. Sárdi Béla emelkedett szellemben, az új magyar közösségi gondolat jegyében, hivatásszeretettel irányította az ifjúságot.

A kör kitünően sikerült teaestét rendezett, amelyen megjelent dr. Gallay Rezső kir. tanügyi tanácsos, Szabolcsvármegye kir. tanfelügyelője, Jákvári Kálmán népművelési titkár is. Általános érdeklődéssel és elismeréssel fogadta a közönség a kör népművelési telepének munkásságát. Igy elsősorban a vasárnapi kultúrdélutánok rendezését. Első kultúrdélutánunkat Erdély gondolata köré füztük. Ezen a kultúrdélutánon is számosan vettek részt a nyíregyházi társadalom köréből. Igy megjelent a Székely Társaság elnöke, Uzony Jenő ny. postafőnök, a MÉP titkára is. Nagy sikere volt a kör karácsonyi betlehemes kultúrdélutánjának. Az ifjúság ez alkalommal egy bihari népi betlehemes játékot mutatott be. Kitünően sikerült a IV. évfolyam kultúrdélutánja, a népfőiskola hallgatóinak látogatása alkalmával rendezett műsoros előadás, a László-tanyai népművelési előadás, továbbá az ungvári g. kat. tanitónőképző növendékeinek látogatása alkalmával rendezett műsoros délután is. Az önképzőkör ifjúsága nevében Sárdi Béla elnök virágot helyezett Bessenyei György nyíregyházi sirjára az exhumálás alkalmából

rendezett ünnepség keretében, virágot helyezett Bessenyei szobrára a tanitási év elején, a hősök szobrára a hősök ünnepe alkalmából. A kör Mátyás király emlékére díszülést rendezett, amelyen Sárdi Béla elnök, Orosz István V. éves növendék méltatta a nagy király országlásának jelentőségét. Szatmáry Károly a liceum II. o. tanulója pedig felolvasta pályanyertes novelláját, amelynek tárgyát Mátyás korából meritette. Az önképzőkör mély részvéttel vett tudomást egykori kiváló elnökének Tarnavölgyi (Fiák) István tanitónak elhunytáról, és az elhunyt édesatyjához, Tarnavölgyi András ig. tanitóhoz részvétiratot intézett.

A kör tagjai közül a lic, II., a tanitóképző III., IV., V. o. növendékei sorából 48-an könyvtári teendőket végeztek s az Ifjúsági Könyvtár és a magyar nyelvi és irodalmi tanári könyvtár könyvei közül 30—30 könyvet kezeltek. Ezzel a tagokat intézményesen is bevontuk a könyvtári munkába.

A mult iskolai évben a kör helyesirási és matematikai versenyt rendezett igen szép eredménnyel. A verseny győztesei az évzáró-ünnepségen könyvjutalmat kaptak.

b) *971. számú „Tisza" cserkészcsapat.* 1939. szept. 24-én tartottuk alakuló összejövetelünket. A 65 tagu csapatot Bársony Sándor parancsnok 2 rajba, cserkész és apródcserkész rajba és 7 örsbe, 5 cserkész és 2 apródcserkész örsbe osztotta. Apródcserkészeink az intézettel kapcsolatos gyakorló elemi népiskola tanulóiból tevődtek össze.

A cserkészraj vezetésével Kokas Ferenc rajtisztet, az apródraj vezetésével Homonna Béla rajtisztet és Katona László őrsvezetőt bizta meg. Majd a második félévben a cserkészraj vezetésére Reőthy Ferenc és Virág Béla rajtiszteket, az apródraj vezetésére Tóth Gábor és Oláh Tibor s. tiszteket osztotta be.

Dec. 4-én igen jól sikerült zártkörű csapat-teadélutánt rendezett a csapat mindkét raja számára. Dec. 10 én igérettel ill. avatással egybekötött műsoros délutánt rendeztünk. Előadásra került: Koszter-atya: „Diákszerelem" és Borka Géza: „Rádió-ebéd" cimű szindarabja, továbbá Kokas Ferenc rajtiszt által összeállitott hazafias életképe szavalatokkal. Az előadást igen nagyszámu közönség nézte végig állandó tetszés-nyilvánitás közben. Az apródigéretet és a fogadalmat Máczay Lajos vármegyei ü. v. elnök vette ki.

Márc. 16—21-ig Debrecenben a XIX. Orsz. Őrsvezetői táborozáson részvett: Bötykös Gyula, Kovács Sándor, Nagy Zoltán és Seszták Miklós cserkész. A tisztjelölti táborozáson: Oláh Tibor. Tóth Gábor, Virág Béla őrsvezetők vettek részt. Az őrsvezetői- és tiszti táborozáson, mint HÖK tag vett részt Reőthy Ferenc rajtiszt.

Ápr. 13-án Mélykuti Ernő ker. h. ellenőrző látogatta meg csapatunkat.

Máj. 11—13-ig csapatunk 23 résztvevővel és Bársony Sándor parancsnokkal, Reőthy Ferenc rajtiszt vezetésével a nagyszállási erdőben táborozást tartott.

Máj. 27-én a madarak és fák napja keretében cserkészrajunk egyéni teljesitménypróba és akadályversenyt rendezett.

Nyári nagytáborozásunkat a nyugtalan időre való tekintettel kénytelenek voltunk elhagyni.

Ebben a munkaévben is dicséretet kell mondanunk Kokas Ferenc rajtiszt, rajparancsnok odaadó és eredményes munkájáért és Homonna Béla rajtiszt, Katona László kiscserk. vezető s a többi vezetők értékes munkájáért.

c) *Ifjúsági Segítő Egyesület.* Az egyesület ezidei tisztikara: tanárelnök: Znojemszky Ferenc. Ifjúsági elnök Katona László V. é. n., jegyző Kiss Antal IV. é. n., pénztáros Somogyvári Zoltán IV. é. növendék.

Az egyesület a növendékeket indokolt esetekben kölcsönökkel támogatta és pedig 93 esetben 1616·— P értékben. Segélyezésre 162·50 P-t forditottunk. Az egyesületet a Nyíregyházi Takarékpénztár Egyesület 20·— P-vel támogatta, melyért hálás köszönetet mondunk.

Összes forgalmi bevétel --- ---	3578·92	P
Összes forgalmi kiadás ---	1687·50	P
Maradvány:	1891·42	P

Vagyon 1940. június 30-án:

1. Takarékbetét --- --- ---	1891·42	P
2. Kölcsöntartozások --- --- ---	159·—	P
3. 56 db földrajzi füzet à 2 P ---	112·—	P
4. 1900 K. n. é. hadikölcsön	—·15	P
Összes vagyon:	2153·57	P

d) *Testnevelés.* Intézetünkben a testnevelés a legujabb és kiforrott rendszer és módszer szerint folyt, mindenkor szemelőtt tartva a főcélt: teljes értékű tanitóvá nevelést. Az intézetnek tornacsarnoka nincs, sem elegendő felszereléssel nem rendelkezik, de a lehetőségek nyújtotta állapotok mellett a nyiregyházi „Széchenyi István gr." Városi Felső Kereskedelmi Iskolával közös tornacsarnokban és a szabadban végezhető testnevelés minden ágában kellő mértékben foglalkoztattuk növendékeinket. A testi nevelés célját szolgálták a testnevelő órákon kivül a „Toldi Miklós" Sportkör és a nemzetvédelmi testnevelési órák a liceumban, ennek keretén belül a városi Levente Egyesület Sportszázadában való foglalkoztatás és a tanitóképző évfolyamaiban a testnevelési oktatóképző-tanfolyam.

„Toldi Miklós" Sportkör. Kerület: Debrecen. Csoport: Nyiregyháza. A sportkör igazolási száma? — Megalakulási ideje: 1924. szeptember. A sportkör tiszteletbeli elnöke: Dohanics János áll. liceumi és tanitóképző-intézeti igazgató. A sportköri vezető tanár neve és lakása: Bársony Sándor; Malom-utca 9. sz. A sportkör vezető tanára testnevelő tanár-e? Igen. Az intézet tanulóinak teljes létszáma: 183. A testnevelés alól felmentettek száma összesen: 4 fő. A sportkörben működő tagok száma korosztályonként: I-ső —, II. 20, III. 120, IV. 39. Egy-egy korosztály sportköri foglalkozásának heti óraszáma: 2.

Működő szakosztályok: Szertorna, atletika, játék, vivó, és asztaltennisz. Van-e az iskolának tornaterme? Saját tornaterme nincs, hanem a nyiregyházi „Gr. Széchenyi István" Városi Felső Kereskedelmi Iskolánál közös tornacsarnoka van. Van-e az intézetnek játékra alkalmas udvara? Csak részben alkalmas. Hány négyzetméter? 600 négyzetméter. Külön játszótere: Nincs. Melyik sporttelepen gyakorolnak a tagok? A NyVSC sporttelepén. Hányszor hetenként; Egyszer. Van-e uszoda? Nincs. Hányan tanultak meg uszni az iskolai év alatt? — Hányan tudnak összesen? 101 fő. Téli sport űzésére van-e mód? Van.

Melyik sportnemből rendezett a sportkör házi, intézetközi, csoport, kerületi, országosversenyt?

Alakulóülést szeptember hó 7-én tartottuk és a következő tisztikart választottuk meg: ifj, elnök: Erdősi A. V. é., alelnök: Munkácsi F. IV. é., titkár; Szolnocsán J. V. é., pénztáros: Orosz I. V. é., szertáros: Csopák F. III. é., szakosztályvezetők: Szolnocsán J. V. é., szertorna: Forró J. V. é., játék: Balogh J. IV. é., télisport: Kállói L., III. é., asztaltennisz: Megyeri P. III. é., vivás: Lakatos J. V. é.

Szakosztályok működése: 1939. október 27-én tartottuk házi atletikai csapatversenyeinket, mint az intézet alsó és felső tagozata versenyét, 7-es csapatokban, minden csapatban a legjobb 5-öt pontoztuk. Felső tagozat versenyét: 100 m-es sikfutást, 110 m-es gátfutást, 4x100 m-es gátfutást, súly-, diszkoszdobást, magas- és távolugrást. Az összes számokban 1-ső az V. é. 31, II. a IV. é. 24, III. a III. é. 15 ponttal. Az alsó tagozat versenyében (60 m-es sikfutás, 4x100 m-es váltófutás, súlylökés, magas- és távolugrás) 1-ső a II. é. 28 ponttal, II. az 1-ső évfolyam 12 ponttal.

November 4-én tartottuk egyéni bajnokságainkat 100 m-es sikfutásban 1 ső Hegedűs Á. II. éves 12.4 mp., 200 m-es sikfutásban 1-ső Hegedűs A. II. é. 24.1 mp., 400 m-es sikfutásban 1-ső Szolnocsán J. V. é. 59 mp., 800 m-es sikfutásban 1-ső Reőthy F. IV. é., 110-es gátfutásban 1-ső Munkácsi F. IV. é., 18·2 mp, Súlylökésben győztes Szolnocsán J. V. é. 10·45 m., diszkoszvetésben Farkas J. V. é. 30·70 m., magasugrásban Munkácsi F. IV. é. 150 m., távolugrásban Munkácsi F. IV. é. 5·34 m-, rúdugrásban Forró J. V. é. 250 m. Az öttusa verseny győztese Szolnocsáni J. V. é. 1953 ponttal.

Nov. 21—jan. 25-ig rendeztük házi kosárlabda bajnokságunkat. 1-ső V. évf. „A" csapat. II. V. é. „B", III. a III. é, IV. a IV. é. „A" csapata.

Február 22-én tartottuk házi tanítóképzős szertornabajnokságaink csapatversenyét. (Korlát, lengés, gyűrűhinta, talajgyakorlat, ugrószekrény). Az összes számokban 1-ső a IV. é. 48·2 ponttal, II. a III, é. 46·—, III. az V. é. 45·7 ponttal. A liceum bajnokságában az összes számokban: 1-ső az I. évf. 45·—, II. a II. évfolyam 41·— ponttal.

Márc. 9-én rendeztük házi fedettpálya atletikai egyéni bajnokságainkat. Helyből magasugrásban 1-ső Szolnocsán J. V. é. 1·25 m-el, helyből távolugrásban 1-ső Szolnocsán J. V. é. 2·53 m-el,

helyből hármasugrásban Bécsi Z. II. é. 7·47 m-el, sulylökés 3 kgr-os nagylabdával I-ső Szolnocsán J. V. é. 14·— m-el.

Résztvettünk a városi katonai parancsnokság által ápr. 14-én rendezett levente fedettpálya atletikai versenyen is. Itt helyezést nyertek : helyből magas és távolugrásban Bécsi Z. II. é., helyből távol és hármasugrásban Hegedüs Á. II. é., Parizán Gy. II. é. növendék, a helyből hármas verseny győztese s az előzők pedig II. helyezettjei lettek.

A városi sportszázad által Debrecenben indított szertornász-csapatban 3 tanulónk (Hegedüs A., Rippel Gy., Bötykös Gy.) versenyzett.

A városi Katonai Parancsnokság által május 5-én Nyíregyházán rendezett mezei futóversenyen 7 növendékünk indult és az egyéni versenyben : II. Reőthy F. IV. é., III. Parizán Gy. II. é., V. Kozma I. IV. é , VII. Szathmáry J. lic. II. o., VIII. Bécsi Z. lic. II. o. helyezést szereztek.

Május 25-én tartottuk az intézeti évvégi testnevelési bemutató ünnepségünket a NyTVE bujtosi sporttelepén, nagy néző közönség előtt. Az ünnepség a látogatók véleménye alapján igen jól sikerült, tartalmas, változatos, újszerű és szép jövőt jósoló az összes sportágakban. A bevételt az intézeti labdarugóélet megindítása és továbbfejlesztésére kívánjuk fordítani.

Melyik KISOK versenyben, hol, mikor, hány taggal vett részt a kör ?

Junius hó 9-én 7 versenyzővel részt vettünk a KISOK Debrecen-kerületi atletikai bajnokságokon, ahol 100 m-es síkfutásban Hegedüs Á. II. é. 11·7 mp-el és 200 m-es síkfutásban 23 6 mp-el bajnokságot, diszkoszvetésben Balogh J. IV. é. 31·38 m-el I-ső helyezést szerzett. II. helyezést nyertek 800 m-es síkfutásban Parizán Gy. II. é. 2·15,5 m-el, Kozma István IV. é. 400 m-es síkfutásban 55·7 mp-el, Balogh J. IV. é. rudugrásban 270 cm-el. III. helyezést kaptak Bécsi Z. II. é. 110 m-es gátfutásban 17·3 mp-el, Bécsi Z. II. é. gerelyhajításban 35·26 mp-el. IV. helyre jutottak : Szathmári K. II. é. 800 m-es, Munkácsi Ferenc 110-es gátfutásban 17·5 mp-es idővel.

Ebben az évben intézetünk sokoldalú és legjobb atlétája Szolnocsán Jenő V. é. növendék volt.

Itt mondunk köszönetet diszelnökünknek, Dohanics János igazgatónknak, aki a tanártestülettel egyetértőleg mindenkor a legmesszebbmenő támogatásban részesítette sportköri munkánkat.

Köszönet illeti a Sportkör ezidei ifj. elnökét : Erdősi András V. é. növendéket, Szolnocsán Jenő V. éves növendék atletikai szakosztályvezetővel együtt, továbbá : Balogh J. IV. é. játék- és Forró J. V. é. szertorna-szakosztályvezetőket, akik igyekvő munkája alapján épült fel az idei sportéletünk,

A sportkör egész évi bevétele	---	349·70 P
A sportkör egész évi kiadása	---	181·32 P
Maradvány	---	168·38 P

Ebből a testnevelési bemutató bevétele --- 187·90 P
kiadása --- 66·69 P

készpénz maradvány --- 121·21 P, melyet az intézet labdarugó felszerelés beszerzésére forditunk.

e) *Nemzetvédelmi testnevelés és testnevelési oktatóképzés.* A honvédelmi minisztérium legujabb rendelkezése alapján az intézet I—II. o. lic.-i növendékek a városi katonai parancsnokság által vezetett csoportokban nyertek kiképzést minden szerdán 2—6 óráig terjedő időben. A sport egyes ágában való kiképzésre alkalmas növendékek a városi sportszázad atletika, szertorna, labdarugó és birkozó szakosztályaiba kerültek. A tanitóképző V. éves növendékei pedig a fent említett csoportoknál, mint segédoktatók működtek 1939. szeptemberétől 1940. áprilisáig, majd a testnevelési oktatói vizsgára készittettek elő. Az oktatói vizsgálatot május hó 8-án tartotta a városi katonai parancsnokság az intézet igazgatója és testnevelő fanára előtt. A vizsgálatot mind a 29 jelölt sikerrel kiállotta, több jelöltet kiváló eredményéért a bizottság dicséretben részesitett.

Az intézet III—IV. éves növendékei az intézetben folyó testnevelési oktatóképző tanfolyamon vettek részt. A növendékek egymást tanítva sajátitották el a leventekiképzés elméleti és gyakorlati anyagát és a tanitás módszerét. Ez a kiképzés hetenként 2 óraban, minden kedden 3—5 óráig tartatott az intézetben és a Levente gyakorlótéren.

f) *Ifjúsági Vöröskereszt Csoport.* A csoport az 1930—31. iskolai évben alakult. Jelen tanévben 30 tagja volt, s 3 szakosztállyal működött: játék-, tanszerkészitő és rajz megosztással. A csoport összejöveteleit havonta kétszer tartotta. Készitettek különböző tanszereket, iskolai eszközöket, egyéni tervezésű országzászlókat, játékokat, szemléltető képeket. Munkálkodásukkal hozzájárultak az intézet belső diszitéséhez s esztétikai kiképzéséhez. Az ezekhez szükséges anyagot részben az intézet bocsátotta rende'kezésünkre, részben magunk szereztük be.

A karácsony előtt rendezett és megfelelő anyagi eredménnyel zárult játékvásárunk lehetővé tette, hogy pénzadományokat juttassunk el az árvizkárosultaknak és a „Horthy Miklós Repülőalap“ részére.

Pénztári készlet 12·— P. A csoport munkáját Kántor Antal tanár irányította.

Az Orsz. Közegészségügyi Egy. rajzpályázatán szép sikerrel szerepeltünk. Szabolcsi János V. é. növendékünknek egy rajzát közölték a „Képes Krónika“-ban is.

VII.

Fegyelmi állapot.

A fegyelemre való törekvésünket az jellemezte, hogy a fegyelmet értelmessé, öntudatossá akartuk tenni. Arra törekedtünk, hogy a fegyelem erkölcsi értelmű és ne dresszura legyen. Igyekeztünk megértetni, hogy a fegyelem biztosítja mind az egyéni, mind a közösségi értékek kibontakozását. A helyesen értelmezett fegyelmezettség az erkölcsi erők uralmát jelenti. Mi is arra törekedtünk, hogy növendékeink fegyelmezettségének ne külsőséges, hanem belső erkölcsi motivumai legyenek. Azt a lelkületet akartuk kialakitani, amely a jót, az erkölcsi normát belső felismerés alapján követ. Növendékeink magaviselete ellen ez évben alig merült fel valami kifogás. Városunk tanitóképzős diákjai fegyelmezettségükkel ez évben is kitüntek. Növendékeink katonás magatartásuk mellett előzékenyek, jó modorúak, tapintatosak.

VIII.

Tanítás.

1. *Általános didaktikai szempontok.* A tanitóképzű szakiskola ezt a szakjelleget azonban nemcsak tanításában, hanem nevelésében is ki akartuk domborítani. Tanításunk minden részletét magasabb nevelői érdek: a tanító hivatásra való előkészítés jellemezte. Ezt a munkát a Tanterv és Utasitás, valamint az ujabb rendeletek alapján készült helyi tanmenetek alapján végeztük. Havi értekezleteinken mindig beszámoltunk az elvégzett anyagról. Közös munkánkban egységes, harmonikus haladásra, az életösszefüggés elvének megvalósitására törekedtünk. Ezt szolgáltuk a koncentrációs lehetőségek felhasználásával. A katonai beszállásolások, fütőanyag-zavarok bennünket ismét nem akadályoztak komolyabban tervszerű munkánkban. Egyedül év elején veszítettünk néhány napot a tanév szept. 8-i megkezdéséig.

Didaktikai munkánknak különös jelentőséget és irányt adott az a körülmény, hogy a tanítóképző a nevelési ismeretek és készségek szakiskolája. Mi a növendékeinken túl a népiskolai gyermekekre is figyelemmel voltunk. Ebből következett, hogy tanításunkban tekintettel voltunk a népiskolai-, helyi- és gyakorlati szempontokra. Tanításunk külső formája és módszeres felépítése mintakép kivánt lenni a népiskolai oktató munka számára. Világosan láttuk, hogy az általános és szakszerű művelődési anyaggal nevelünk is, nemcsak okosabbakká, képzettebbekké, hanem jobbakká is tehetjük növendékeinket.

Olyan élő, élményszerű tudást kívántunk nyújtani, amelynek hatására épül és nem pedig roskad a lélek. Ehhez segített a gyakorlatiasság, öntevékenység, munkáltatás, belső szemléltetés elvének alkalmazása. A külső cselekvés és belső öntevékenység áthatották egymást tanítói eljárásunkban. A munkát, mint módszertani elvet, minden tantárgy tanításában érvényesítettük, a legtöbb alkalmat mégis a reáliák nyújtották erre. Az egyöntetű eljárás érdekében történtek a tanárok kölcsönös hospitálásai.

A tanítóképző évről évre csökkenő osztályai mellett a liceum életerős fejlődést mutat nagylétszámú osztályaival. Ennek az iskolafajnak sajátszerű hivatásával, problémáival ez év során még jobban megismerkedtünk. Ezt tette lehetővé az új általános gimnáziumi utasítás, a liceumi tanterv s utasítás és a liceumról írott pedagógiai cikkek. Különösen a két utasításnak vettük nagy hasznát, amelyeknek modern, új szelleme, alapossága sok kétség között mutatott biztos útat. Az Utasításokat módszeres gyűléseken Dohanics János igazgató, Bácsfalvy Antal és Dr. Kiss Lajos tanárok részletesen ismertették. A liceumban már nem egyetlen hivatásra készítettük elő tanítványainkat, hanem a gyakorlati életpályák egész sorára. Ennek megfelelően nem az élettől távoleső elméleti tudást, hanem közvetlenül alkalmazható ismereteket nyújtottunk. A liceumi tanításban a gyakorlati irányú készségek kifejlesztésével, a gyakorlati gondolkodás kialakításával szolgáltuk a gyakorlatiasság elvét. Azokra az ismeretekre vetettük a súlyt, amelyek a gyakorlati élettel szoros kapcsolatban vannak s életalakító jellegüek. Azt is feladatunknak éreztük, hogy kialakítsuk azt a világnézeti értékelést, mely szerint a nemzeti műveltségnek technikai, gazdasági és gyakorlati vonatkozása is sorsdöntő lehet a nemzet életében. Ilyen elvek mellett folyt a munka a liceum I. és II. osztályában. Szélesebb lett ugyan a horizont, egyetemesebb a kör, de a tanítói pályára készülők előkészítéséről egy pillanatra sem feledkeztünk meg. A liceumi növendékek szülei számára január 20-án tartottunk szülői értekezletet,

Az előadói-, helyesírási-, fogalmazási készség fejlesztése minden tanárnak közös feladata volt. Ebben a közös munkában egységesen jártunk el. Lankadatlan kitartással harcoltunk a magyartalanság és pongyola beszédmód ellen. Erre szolgáltak a nyelvhelyességi táblák és nyelvvédő könyvek, melyek az osztálytermekben állandóan a növendékek szeme előtt voltak. Elkészítették a IV. és V. éves növendékek tantárgyak szerint a népiskolai módszeres egységek feldolgozását jelző tanítási vázlatok tábláit is. Itt kell megemlíteni, hogy ez év folyamán két alkalommal volt intézetünkben tanítói szemináriumi gyűlés, amelyen V. é. növendékeink is jelen voltak.

November 30. dec. 1. és 5-én tekintette meg intézetünk nevelői és tanítói munkáját Kiss József tankerületi kir. főigazgató Úr, aki megelégedését, elismerését fejezte ki a testület munkája iránt.

2. *Munkafelosztás.* A tantárgyfelosztást a biologia tanárának elhelyezése ellenére is sikerült a szakképesítésnek megfelelően megoldani. Minden tárgyat szaktanár tanított. A tantervnek azt a kívánságát, hogy az intenzívebb képzés érdekében bizonyos tárgyak (magyar, német, term. rajzi, fizikai gyakorlatok, zene) csoportokban taníttassanak, ismét sikerült megvalósítani.

3. *Segédeszközök.* Még a legképzettebb, leglelkesebb nevelő is csak szélmalomharcot vív munkája közben, ha kellő felszerelés nem áll rendelkezésére. A didaktikai munka sikere mindég több és több tárgyi feltételen fordul mag. A tanári testület a rendelkezésére álló segédeszközöket igyekezett minél eredményesebben felhasználni. A legfőbb segédeszközt: a könyvet ellenőríztük. A bevésést, megrögzítést szolgálták az eredménytárak, jegyzőkönyvek, amelyekkel minden tulterhelés veszélye nélkül a cselekvő oktatás elvét kivántuk megvalósitani.

A könyvtárak az idén fokozottabb mértékben gyarapodtak. A szakirodalom legujabb köteteit sikerült beszerezni. A szertárak is állandóan gyarapodnak és jótékonyan éreztetik hatásukat a tanításban. A tantermek és folyosók falain levő képek, rajzok, grafikonok, táblázatok, amelyeket nagyrészt a növendékek készítettek, állandó benyomásként hatottak a növendékekre. Minden tanteremben az ifjuság rendelkezésére állanak a kézi lexikonok, helyesírási szótárak, idegen szavak szótárai s a Magyarosan c. folyóirat számai. A Néptanítók Lapja, a Magyar Lélek, a Pedagógiai Szeminárium számait is állandóan olvashatták a növendékek. A politikai lapok közül a jobboldali lapok is rendelkezésükre állottak. A szemináriumi munkához a tanári könyvtár példányait s folyóiratait is megkaphatták a növendékek.

4. *Gyakorlatok.* A munkáltató, cselekedtető oktatás elvei maradéktalanul a természettudományi tárgyak tanításában, azok gyakorlati óráin valósíthatók meg. A tantervi óhajt évről-évre mindjobban sikerül megközelíteni. A fizikai, kémiai, növénytani és állattani gyakorlatok munkatermében a növendékek munkacsoportok szerint végzik a szaktanár által előre kiadott feladatokat. A szaktanárok buzgólkodása folytán a szertárak állandóan gazdagodnak kisérleti eszközökben. A népiskolai kísérleti eszközök készítésében a Vöröskereszt egyik munkacsoportja is segédkezett.

5. *Oktatófilm.* A szemléltetésnek ezt a legkorszerűbb, legtökéletesebb eszközét az idén is nagy haszonnal alkalmaztuk. Ezzel nemcsak a tanítás válik életszerűvé, élményteljessé, hanem a megértést emlékezetbevésést is nagyon megkönnyíti. Az oktatófilmeket a gyakorló iskolában s néhány esetben a népszerű főiskolai előadásoknál is felhasználtuk. A levetített filmek tárgyankénti megoszlása a következő:

Híttan --- --- --- --- ---	6 db.
Földrajz, történelem --- ---	65 db.
Fizika --- --- --- --- ---	2 db.
Természetrajz, kémia, testtan :	49 db.

Rajz, kézimunka --- --- --- 6 db.
Gazdaságtan --- --- --- --- 7 db.
Testnevelés --- --- --- --- 2 db.

Az intézettel kapcsolatos gyakorló elemi iskolában a nevelő-oktató munkáját 80 film támogatta.

6. Irásbeli dolgozatok.

A) *Liceum*. I. oszt. 1. Osztályunk tanári asztala. 2. Elbeszélés egyik házi olvasmányom főhőséről. 3. Legkedvesebb virágom. 4. Érdekes esemény gyermekkoromból. 5. Egy Mátyás-monda elbeszélése. 6. Levél a barátomhoz a liceumról. 7. Édesanyám. Az Anyák Napja alkalmából.

II. oszt. 1. Üdvözlőbeszéd osztályfőnököm nevenapján. 2. Rettegett ugrató. Jelenet. 3. Kedvelt állatom. 4. Egy szabolcsi ifjú Mátyás seregében. Tört. tárgyú elbeszélés. 5. Petőfi : Egy gondolat bánt engemet c. költemenyének értékelése. Fejtegetés. 6. Három magyar lángész. Értékelés.

Németnyelvi dolgozatok. I. o. 1. Mein Elternhaus. Magyar kérdésekre felelni. 2. Der Winter. Fordítás magyarról németre. 3. Die gefundene Blume. Fordítás magyarról németre, 4. Das Frühlingsbild. Mondatok különböző időben. Fordítás magyarról németre.

II. o. Das Tagewerk einer Bauernfamilie. Magyar kérdésekre németül felelni. 2, Im Garten. Fordítás magyarról németre. 3. Die Kapelle c. költemény tartalma. 4. Doktor Faust im Leipzig. Fordítás magyarról németre.

Mennyiségtani dolgozatok. I. o. 1. Algebrai műveletek. 2. Hatványozás és osztás. 3. Számok oszthatósága és a törtek. 4. Egy és két ismeretlenű egyenletek. 5. Kettőstételű feladatok és arányos osztás. 6. Háromszögek egybevágósága, területszámítás.

II. o. Gyökvonás és másodfokú egyenletek. 2. Első és másodfokú egyenletek. 3. Keverési és ötvényszámítási feladatok. 4. Százalékszámítási és ötvényszámítási feladatok, 5. Háromszögek hasonlósága. 6. Arányossági feladatok a körről.

B) *Tanítóképző*. III. oszt. 1. Az érzelem folyamata a September végén c. költeményben, 2. Kép intézetünk életéből. 3. Takarékos leszek ! 4. A vándortanító megnyitja az analfabéta tanfolyamot. 5. A tanító Mátyás királyról regél a népiskolában. 6. Levél barátomhoz intézetünk ifjúságának közszelleméről. 7. A tanító ünnepi beszédet mond a hősök májusi emlékünnepségén.

IV. osztály. 1. A tanító a nemzeti zászlóról mond beszédet az év kezdetén. 2. Mit figyeltem meg a gyakorló iskolában a nevelés mozzanataiból ? 3. Tiz idegenszerűség a nyíregyházi tanítóképzős növendékek nyelvében. 4. Első tanításom. 5. A tanító ünnepi beszédet mond a Levente Egyesület Mátyás király emlékünnepségén. 6. Tavasz a Károlyi kertben. 7. Miként kereshet pénzt a magyar diák.

V. osztály. 1. A tanító beszéde október 6-án az iskolában. 2. Mit figyeltem meg a nyíregyházi tanítói szemináriumban? 3. Levél barátomhoz intézetünk sportéletéről. 4. Deák Ferenc gyámleányához írt levelének időszerű erkölcsi gondolatai. 5. A Mátyás király korabeli Magyarország erőforrásai. 6. Az ötödévesek búcsúbeszéde a ballagás alkalmával a tanári testülethez.

Német nyelvi írásbeli dolgozatok. III. o.: 1. Mein Vaterland. Földrajzi leírás olvasmány alapján. 2. Schäfers Klagelied c. költemény tartalma. 3. Budapest. Leírás olvasmány alapján. 4. Eine Reise nach Hause. Fogalmazás. 5. Eine Reise nach Berlin. Fordítás magyarról németre. 6. Das Mädchen aus der Fremde c. költemény tartalma. 7. Die drei Zigeuner c. költemény tartalma.

IV. o. 1. Doktor Faust im Leipzig. 2. Der Fischer c. költemény tartalma. 3. Edler Entschluss. 4. Die Begründerin der ungarischen Kindergärten. 5. Die Karpathen. 6. Inhalt des Gedichtes: Der Süngling am Bache. 7. Nikolaus Lenau.

V. o. Aus Hermann und Dorothea. Fordítás magyarról németre. 2. Ugyanaz. 3. Die erste Begegnung. Önálló fogalmazás Hermann und Dorothea. II. éneke alapján. 4. Ein Meisterschuss. Wilhelm Tell egy jelenetének tartalma. 5. Johann Heinrich Pestalozzi. 6. Karl wird Kaufmann. Fogalmazás olvasmány alapján.

Mennyiségtani írásbeli dolgozatok. III. osztály. Kettőstételi feladatok. 2. Arányos osztás. 3. Százalékszámítási feladatok. 4. Kereskedelmi számítások. 5. Ötvényszámítási feladatok. 6. Sugársorokra vonatkozó feladatok. 7. Területszámítási feladatok.

IV. o. 1. Takarékpénztári kamatszámítás. 2. Váltószámítás. 3. Sorok. 4. Betétes járadék számítás. 5. Törlesztéses kölcsön. 6. Szögletes testek felszíne és köbtartalma. 7. Gömbölyű testek felszíne és köbtartalma.

V. o. 1. Egyenletek. 2. Sorok. 3. Törlesztéses kölcsön. 4. Síkmértani feladatok. 5. Szögletes testek. 6. Térmértan.

7. *Irodalmi olvasmányok.* A liceum tanulói az előírt és több példányban rendelkezésre álló házi és ajánlott olvasmányokat olvasócsoportok szerint havonta felváltva olvasták és az olvasás menetéről az irodalmi vonatkozású órákon állandóan beszámoltak. Az olvasmányélmények megrögzítésére ajánlottuk a napló vezetését,

A tanítóképző osztályaiban a kilenc házi olvasmányt váltakozó rendben olvasócsoportok szerint olvasták. Az olvasmányokról óráról-órára beszámoltak és ellenőriztük az olvasás folytonosságát is. A szaktanár a könyvtárosi feladattal felruházott növendékek bevonásával a kijelölt könytár órákon irodalmi olvasmányokat adott ki az ifjúsági és a szaktanári könyvtárból. A legtöbben a liceum II. oszt. és a tanítóképző IV. osztályában olvasták. A növendékek nagy szeretettel érdeklődtek a klasszikus értékű könyvek iránt. Keresték a történeti regény-

írókat, a legujabb írók műveit, az erdélyi magyar irodalom alkotásait.

8. *Tanulmányi kirándulások.* A tanári testület a tanév elején tervbevett helyi tanulmányi kirándulásokat mind megtartotta.

A tanulságos, sok értékes ismeretet nyújtó helyi tanulmányi kirándulásokon kívül intézetünk tavasszal egy nagyobb tanulmányi kirándulást is rendezett. Míg a mult évben Kárpátaljának egyik legszebb vídékét, az Ung völgyét keresték fel növendékeink, addig ebben az évben Kassára és környékére mentek. Elzarándokoltak II. Rákóczi Ferenc és bujdosótársainak immár magyar földön nyugvó hamvaihoz.

A tanulmányi kiránduláson 29 növendék vett részt Bársony Sándor, Gajári Mihály, Lóky Károly és Sebeők István tanárok vezetésével. A kiránduló csoport két napot töltött Kassán. A visszakerűlt felföld metropolisában első útjuk a gyönyörű székesegyházhoz vezetett, amelynek falában elhelyezett Rákóczi-relief előtt bensőséges ünnepség keretében áldoztak a legrajongottabb magyar szabadsághős és a magyar história legeszményibb alakja emlékének s az emléktábla előtt elhelyezték az intézet nemzetiszínű szalaggal díszített babérkoszorúját.

Ifjúságunk az ünnepség után megtekintette a középkori magyar építészet remekét, a több mint 500 éves multra visszatekintő székesegyházat, melynek altemplomában megilletődött lélekkel állottak meg a nagy kuruc fejedelem és bujdosótársainak friss virágokkal és babérkoszorúkkal elhalmozott sírjait. A mérhetetlen művészi és történelmi becsű dóm megtekintése után megnézték kirándulóink azokat a történelmi nevezetességű épűleteket, amelyek Kassa főutcájának két oldalán sorakoznak. Az emléktáblák, a régi kövek, boltíves kapubejáratok, patinás ablakok, több évszázados homlokdíszitések, régi korok politikai, vallási és irodalmi harcairól beszéltek.

A kétnapos kassai kirándulás ideje alatt a város nevezetességein kívűl kiránduló növendékeink megtekintették a javítóintézetben folyó javítónevelői munkát, meglátogatták a volt gazdasági akadémia, most középfokú gazdasági tanintézet, gazdag gyűjteményeit. Látogatást tettek a rádió-studióban, a felvidéki és Rákóczi emlékekben gazdag múzeumban, az ország legmodernebb postapalotájában és a legnagyobb és legtökéletesebben felszerelt tűzoltólaktanyában, ahol a Nyíregyházáról Kassára helyezett vitéz László Árpád tűzoltófőparancsnok igen tanúlságos bemutatást rendezett ifjúságunknak. Látták tanulóink a kassai iparos tanonciskolát is, amely az ország legmodernebb tanonciskolája. A két nap sok ismeretszerzését és benyomását gazdagította az a művészi élmény is, amelyet „A Noszthy fiú esete Tóth Marival" c. színmű megtekintése nyújtott tanulóinknak. Igen jó előadásban egyik kiváló nemzeti-színházi művész vendégjátékával mutatta be Mikszáthnak ezt a kis, finom kézzel megírt remekművét a kassai színház.

A Kassán töltött két nap városi látnivalói után valósággal üditőleg hatott kiránduló növendékeinkre, azaz egynapos autó-

busszal megtett kirándulás, amelynek során megtekintették a jászói premontrei prepostságot s az ott őrzött könyvritkaságokat, gyönyörködhettek a szádelői völgy természeti csodáiban, a legendás krasznahorkai várban és a kincseket érő Andrássy-mauzoleumban és Rozsnyó történelmi levegőt árasztó jellegzetességében. Bizonyára sokáig felejthetetlen marad növendékeinknek az a gyönyörű felvidéki tájkép-sorozat, amelyben ezen az úton gyönyörködhettek.

A kitünően sikerült tanulmányi kirándulásról, amelyet Lóky Károly tanár készített elő és vezetett le, sok új ismerettel és élménnyel tértek vissza fiaink.

9. *Madarak és fák napja.* A természet szeretetére való nevelés kifejezett alkalma volt a madarak és fák napjának megünneplése. Sajnos ismét esősek, hidegek voltak a májusi napok s igy csak május hó 27-én tudtuk megtartani ezt a kedves ünnepet. Az ünnepségen, amelyen számos szülő és érdeklődő jelent meg, a nevelő hatásu, hangulatos műsort a gyakorló iskola növendékei adták. Az ünnepség kereteben tartottuk meg a tavaszi szülői értekezletet is, amelynek tárgya a természet és a gyermek volt.

10. *Tanítási gyakorlatok.* A pedagógiai és didaktikai elvek a gyakorlatban válnak életté, valósággá, ezért a tanítóképzés gerince a gyakorlat. Az elvek gyakorlat nélkül ép oly üresek, mint a szemlélet nélküli fogalmak. Ezért munkánk legfontosabb része a nevelési és tanítási készségek kifejlesztése és tökéletesítése volt. A legnagyobb gonddal és lelkiismeretességgel fáradoztunk azon, hogy ezeket a készségeket minél tökéletesebben kifejlesszük. A cél megközelítésének hármas útját jártuk, ezek : a) gyakorlóiskolai munka naponként történő megfigyelése, b) gyakorlati tanítások, c) a pedagógiai gyakorlatok.

a) Hospitásás. Az osztálylátogatásokon kívűl a IV. és V. éves növendékek névsor szerint felváltva szemlélték a gyakorlóiskola nevelő és oktató munkáját. A pedagógia tanárának utasítása szerint megfigyelték a gyakorlóiskola tanulóinak testi, lelki- és szociális életét, az iskola felszerelését, a tanterem egészségtani berendezését, a tanításban érvényesülő lélektani, logikai, pedagógiai, didaktikai és módszertani elveket. Az egyéni megfigyelés számára is volt lehetőség. Megismerkedtek a gyakorlóiskola adminisztrációjával is, amikor abban cselekvőleg részt is vettek. Segédkeztek a tanulók munkájának ellenőrzésében, irásbeli munkájuk javítását is végezték. A hospitálás alkalmával sokszor nyilt lehetőség a tanításra is.

b) Gyakorlati tanítások. A növendékek tényleges próbatanítását a tárgy módszertanának megismerése, mintatanítások szemlélése, majd ezek kellő módszertani és didaktikai elemzése, továbbá alapos előkészítés előzte meg. Jótékonyan érezztette hatását a tanítói szemináriumon látottak tudatosítása.

A IV. éves növendékek ezévi tanításai a következőképpen oszlanak meg :

Irás és olvasásból	30
Beszéd- és értelemgyakorlatból	22
Olvasás és olvasmánytárgyalásból	6
Számolás-mérésből	27
Énekből	11
Testnevelésből	12
Összesen :	108

Átlagosan egy növendékre 4 tanítás, 4 birálat esett.

Az V. é. növendékek nevelési és tanítási gyakorlatai az alábbiak szerint oszlottak meg :

Beszéd- és értelemgyakorlatból	14
Olvasás és olvasmánytárgyalásból	16
Fogalmazásból	10
Helyesírás és nyelvi magyarázatból	16
Számolás és mérésből	14
Földrajzból	12
Történelemből	10
Polgári jogok és kötelességekből	6
Természetrajz, gazdaságtan és háztartástanból	22
Természettanból és vegytanból	20
Egészségtanból	8
Rajzból	6
Kézimunkából	6
Énekből	15
Testnevelésből	16
Összesen :	191

Az V. éves növendékek 29-en voltak, igy egy növendék több mint 6-szor tanított, ugyanannyiszor birált. A félnapos tanítások során átlag 8—10 tanítási egységet tanítottak. A hospitálások is mindég nyujtottak alkalmat a tanításra.

c) Pedagógiai gyakorlatok. Nevelésünknek és tanításunknak legbiztosabb alapját a gyermek megismerése nyujtja. Ez a munka az Utasításban megkívánt elvek alapján összeállított és jóváhagyott tanmenet szerint történt. Közvetlen megfigyelés és irodalmi anyag alapján feldolgozták az V. éves növendékek a gyermektanulmány egyes fejezeteit s a pedagógiai irodalom néhány klasszikus művét ismertették. Az egyéni megfigyelésre kiválasztott gyermekről gyermektanulmányi munkanaplót vezettek. Figyelemmel kisérték a nevelésügy fontosabb eseményeit, a pedagógiai folyóiratokat s azok közül különösen a Néptanítók Lapját, Pedagógiai Szemináriumot s a Magyar Lélek c. folyóiratot.

IX.

Egészségi jelentés.

A növendékek egészségi állapota az 1939—40. tanév folyamán türhetőnek bizonyult. Még a téli hónapokban egyébként gyakrabban fellépő influenzás megbetegedések is szelídebb arcot mutattak és komplikációk nélkül zajlottak le. A fertőző betegségek 2—3 skarlatina és 1—2 tüdőgümőkóros esettel képviseltették magukat, de a gyorsan keresztűlvitt intézkedések tovaterjedésüket megakadályozták. Az internátusi növendékek tápláltsági foka a régebbi idők viszonyaihoz hasonlítva, fokozatos javulást mutat.

Dr. Pál Jenő intézeti orvos.

X.

Tanítóképesítés.

Képesítő vizsgálatra jelentkezett 24 rendes tanuló, továbbá 1 ismétlő képesítő vizsgálatra, 1 javító vizsgálatra, 1 kiegészítő és 1 honosító képesítő vizsgálatra.

Az írásbeli vizsgálatok május 28., 29. és 30-án, a szóbeli, gyakorlati és a gör. kat. egyházi ének- és szertartástan képesítő vizsgálatok pedig június 10—13-ig folytak le.

A tanítóképesítő vizsgálaton Kiss József tanker. kir. főigazgató elnökölt.

Az irásbeli tételek a következők voltak:

I. Pedagógiából: Hogyan fejlesztem a nemzeti érzést és öntudatot? Eredmény: 6 jeles, 10 jó, 9 elégséges.

II. Magyar irodalomból: Miként támogatnak irodalmi ismereteim népiskolai és iskolánkívüli nevelőmunkámban? Eredmény: 13 jeles, 5 jó, 7 elégséges.

III. Mennyiségtanból: 1. Takarékban levő 2000 P tőkénkhez 20 éven át minden év elején 400·— P-őt csatolunk. Mennyi pénzünk van a 20 év végén, ha a kamatláb $4^1/_2{}^0/_0$? Osszuk fel ezt az összeget 15 és 17 éves testvérek között úgy, hogy 24 éves korukban az időközi kamatos kamatokkal együtt egyenlő összegeket kapjanak.

2. Valaki 50,000 P-t vett kölcsön $5^0/_0$ mellett 20 évi törlesztésre. 5 éven át fizette az annuitást. A 6. év végén az annuitás helyett 80,000 P-t helyez el, hogy ebből egyrészt fennálló tartozását kiegyenlítse, másrészt a következő 10 évre járadékot nyerjen $4^1/_2{}^0/_0$ mellett. Mekkora ez a járadék?

3. A és B között 12 m széles trapézalakú telek úgy, hogy a trapéz párhúzamos oldalait a házfalak alkotják, A felől 13 m, B felől 19 m hosszúságban. A telket 800 P-ért megveszik úgy, hogy A 500 P-t, B 300 P-t ad hozzá. Úgy akarják elosztani, hogy az osztó vonal a házfalakkal párhuzamos legyen. Hol kell ezt a vonalat meghúzni?

4. Egy 2·5 dm sugarú gömb közé minden lapjával érintő csonkakúpot írunk úgy, hogy a csonkakúp felszíne a gömb felszínének kétszerese legyen. Mekkora a csonkakúp köbtartalma? — Eredmény: 5 jeles, 10 jó, 2 elégséges, 8 elégtelen.

Tanítóképesítést nyertek: Csertő Endre, Erdősi András. Farkas Béla, Farkas József, Gőcze Zoltán, Halmágyi János, Homonna Béla, Istenes János, Jósvai László, Katona László, Kiss Pál, Kokas Ferenc, Kozma Sándor, Lakatos József, Nagy Ferenc, Oltai Andor, Orosz István, Sárdi Béla, Szabolcsi János, Szabó Béla, Szentmiklóssy Zoltán, Szolnocsán Jenő, Vaszkun János.

A vizsgálaton elnöklő tankerületi kir. főigazgató az igen kedvező eredményért a záróértekezleten az intézet igazgatójának és tanári testületének elismerését fejezte ki.

XI. Statisztika.

A tanulók statisztikája.

A tanulók		Részletadatok megjelölése	A liceumban I. oszt.	A liceumban II. oszt.	A liceumban összesen	A tanítóképzőintézetben III. osztályban	A tanítóképzőintézetben IV. osztályban	A tanítóképzőintézetben V. osztályban	A tanítóképző-ben összesen	A liceum ban és tanítóképzőben együtt
	számának alakulása	Beiratkozott	*50	40	99	28	27	29	84	183
		Kimaradt	4	1	5	1	—	—	1	6
		Osztályoztatott összesen:	46	48	94	27	27	29	83	177
	kormegoszlása	1925-ben született	9	—	9	—	—	—	—	9
		1924-ben „	20	10	30	—	—	—	—	30
		1923-ban „	14	16	30	5	—	—	5	35
		1922-ben „	3	19	22	4	5	—	9	31
		1921-ben „	—	2	2	7	8	5	20	22
		1920-ban „	—	1	1	7	8	11	26	27
		1919-ben „	—	—	—	1	4	8	13	13
		1918-ban „	—	—	—	3	2	2	7	7
		1917-ben „	—	—	—	—	—	3	3	3
		1916-ban vagy korábban	—	—	—	—	—	—	—	—
	Anyanyelve, nyelvismerete	Magyar anyanyelvű	46	48	94	27	27	29	83	177
		Csak magyarul beszél	45	47	92	25	23	28	76	168
		Németül is „	angol 1	—	angol 1	—	—	—	—	angol 1
		Ruténül is „	—	—	—	2	1	—	3	3
		Tótul is „	—	1	1	2	4	1	7	8
	vallása	Római katolikus	13	13	26	10	7	7	24	50
		Görög katolikus	16	21	37	11	12	8	31	68
		Református	13	9	22	5	8	9	22	44
		Ág. h. evangélikus	4	5	9	1	—	5	6	15
		Görögkeleti	—	—	—	—	—	—	—	—
	foglalkozása	Középbirtokos	—	1	1	—	—	—	—	1
		Kisbirtokos	11	9	20	7	12	5	24	44
		Egyéb önálló őstermelő	2	1	3	—	—	—	—	3
		Gazdasági tisztviselő	1	1	2	1	—	—	1	3
		Földmívelési napszámos	1	—	1	—	—	4	4	5
		Kisiparos	14	7	21	1	3	6	10	31
		Ipari tisztviselő	—	—	—	—	—	—	—	—
		Egyéb ipari v. bányászati segédszem.	3	3	6	1	2	1	4	10
		Kiskereskedő	—	3	3	2	2	2	6	9
		Egyéb keresk. segédszemély	—	—	—	—	—	—	—	—
		Közlekedési tisztviselő	—	1	1	1	—	—	1	2
		Egyéb közlekedési segédszemély	3	5	8	2	3	—	5	13
		Köztisztviselő	2	1	3	—	1	1	2	5
		Pap, tanár, tanító	2	1	3	3	—	3	6	9
		Közhivatalban alkalmazott altiszt	—	5	5	2	—	1	3	8
		Katona (csendőr) altiszt	3	2	5	—	1	1	2	7
		Nyugdíjas köztisztviselő	1	1	2	1	1	2	4	6
		Nyugdíjas altiszt, szolga	3	6	9	2	2	3	7	16
		Közelebbről meg nem nevezett napsz.	—	—	—	1	—	—	1	1
		Egyéb ismeretlen foglalkozású	—	1	1	3	—	—	3	4
	lakóhelye	Nyíregyházán	14	20	34	3	6	10	19	53
		Szabolcs vm. más községében	18	16	34	11	8	8	27	61
		Abaúj-Torna vm.-ben	—	1	1	—	1	1	2	3
		Bács-Bodrog „	—	—	—	1	—	—	1	1
		Békés „	—	—	—	2	—	—	2	2
		Bihar „	—	2	2	1	1	—	2	4
		Borsod „	2	—	2	1	—	1	2	4
		Csongrád „	—	—	—	1	—	—	1	1
		Gömör „	—	1	1	—	—	1	1	2

* Gimnáziumból jött: 10 (2 jó, 8 elégséges), polgáriból 40, (10 jeles, 14 jó, 16 elégséges.)

Részletadatok megjelölése			A liceumban			A tanítóképzőintézetben				A liceumban és tanítóképzőben együtt
			I.	II.	A liceumban összesen	III.	IV.	V.	A tanítóképzőben összesen	
			oszt.			osztályban				
A szülők lakóhelye	Hajdu	vm.-ben	2	1	3	1	4	4	9	12
	Pest	”	1	—	1	—	1	—	1	2
	Szatmár	”	7	5	12	1	—	1	2	14
	Ung	”	—	2	2	1	1	—	2	4
	Ugocsa	”	—	—	—	1	—	—	1	1
	Zemplén	”	2	—	2	3	3	3	9	11
	Kassai	”	—	—	—	—	2	—	2	2
Óramulasztások	Igazolt óramulasztások		2557	2947	5504	1728	1518	1691	4937	**10441**
	Igazolatlan óramulasztások		2	—	2	—	6	2	8	10
Rendkivüli tárgyak tanulói	Egyházi ének- és zene, illetve szertartástan		—	—	—	17	21	18	56	67
Tandíjfizetésre vonatkozó kimutatás	Tandíjmentes volt		5	6	11	2	1	1	4	15
	III. fokozatú, 40 P-t fizetett		8	8	16	—	—	—	—	16
	II. fokozatú, 60 P-t fizetett		10	6	16	—	—	—	—	16
	I. fokozatú, 80 P-t fizetett		9	10	19	—	—	—	—	19
	Egész díjgt, 100 P-t fizetett		14	19	33	—	—	—	—	33
	Felvételi és vegyes díjat fizetett		50	47	97	26	26	28	80	177
	Ez alól fel volt mentve		—	2	2	2	1	1	4	6
Ösntöndijak	Horthy M. ösztöndíjban részesölt		—	—	—	1	1	1	3	3
	Közalk. gyerm. ösztöndíjban részesüft		—	—	—	1	—	—	1	1
Tartásdijak	Évi 200 P-t fizető bentlakó volt		—	1	1	1	3	2	6	7
	Évi 300 „ „ „ „		—	—	—	6	3	3	12	12
	Évi 400 „ „ „ „		—	4	4	3	6	2	11	15
	Évi 500 „ „ „ „		9	12	21	5	2	2	9	30
	Internátusban lakott összesen		9	17	26	15	14	9	38	64
	Internátusi férőhelyek száma összesen		—	—	—	—	—	—	—	—
	Segélynélküli bejáró volt		37	31	68	12	13	20	45	113
Az intézet benépesülése	1920—21. isk. évben		22	21	—	21	19	—	83	—
	1921—22. „ „		11	8	—	22	24	—	75	—
	1922—23. „ „		25	13	—	20	25	—	83	—
	1923—24. „ „		21	24	—	16	20	—	91	—
	1924—25. „ „		40	23	—	21	17	18	129	—
	1925—36. „ „		34	38	—	23	20	16	131	—
	1926—27. „ „		33	31	—	35	21	23	143	—
	1927—28. „ „		35	31	—	33	33	21	153	—
	1928—39. „ „		29	31	—	33	32	29	154	—
	1929—30. „ „		30	26	—	27	31	36	150	—
	1930—31. „ „		34	26	—	25	28	38	151	—
	1931—32. „ „		29	30	—	28	25	40	152	—
	1932—33. „ „		24	24	—	28	28	31	135	—
	1933—34. „ „		17	23	—	22	33	32	127	—
	1934—35. „ „		26	15	—	24	22	33	120	—
	1935—36. „ „		26	30	—	15	26	25	122	—
	1936—37. „ „		26	28	—	33	19	29	135	—
	1937—38. „ „		19	24	—	27	30	17	117	—
	1938—39. „ „		50	24	—	26	28	29	157	—
	1939—40. „ „		46	48	—	27	27	29	177	—

Díjkedvezmény 1. fokozat: Évi 200 P — f. 2. fokozat: Évi 300 P — f. 3. fokozat: Évi 400 P — f. 4. fokozat: Évi 500 P — f. 5. fokozat: segély nélkül bejáró.

A helybenlakókon kívül Nyírbátorból 9. Mátészalkáról 5, Hajduhadházról 3, Tarcalról 4, Kemecséről 3, Ujfehértóról 3, Nyírcsászáriból 3, Rahamazról 2, Bujról 2, Tiszakarádról, Gáváról, Tokajról, Levelekről, Besenyődről, Kótajból, Pátroháról, Timárról, Tiszaeszlárról, Kállósemjénbül, Nagykállóból, Biriből, Tizzalökről, Vencsellőről 1—1 növendék járt be.

A tanulmányi eredmény táblázatos kimutatása az 1939—40. tanévről

Tantárgy	Liceum								Tanítóképző											
	I. osztály				II. osztály				III. osztály				IV. osztály				V. osztály			
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen
Hittan	27	15	4	---	38	10	---	---	19	8	---	---	25	2	---	---	20	9	---	---
A test élete és egészsége	---	---	---	---	10	19	19	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Lélektan, logika	---	---	---	---	---	---	---	---	10	8	6	3	---	---	---	---	---	---	---	---
Nevelés és tanítástan	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	5	12	10	---	---	---	---	---
Neveléstörténet	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	10	11	6	2
Szervezettan	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	8	12	9	---
Nevelési és tan. gyak.	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	19	7	---	10	14	5	---
Magyar nyelv	11	19	12	4	12	14	14	8	7	8	8	4	4	11	7	5	13	8	8	---
Német nyelv	2	8	31	5	4	14	29	1	5	15	7	---	5	9	13	---	6	13	10	---
Történelem	9	19	15	3	9	24	15	---	8	10	9	---	6	14	7	---	---	---	---	---
Alkotmánytan	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	7	12	10	---
Földrajz	11	23	11	1	7	29	12	---	6	16	5	---	5	22	---	---	---	---	---	---
Mennyiségtan	5	14	22	5	3	14	24	7	5	7	12	3	1	4	16	6	4	11	9	5
Természetrajz, kémia	12	25	8	1	4	33	10	1	5	11	11	---	11	12	4	---	---	---	---	---
Fizika	---	---	---	---	---	---	---	---	3	11	11	2	4	7	16	---	---	---	---	---
Egészségtan	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	11	16	2	---
Közgazdaságtan	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	6	16	7	---
Gazdaságtan	---	---	---	---	---	---	---	---	4	15	8	---	3	21	3	---	---	---	---	---
Rajz	8	19	18	1	5	25	17	1	5	9	13	---	2	12	11	---	10	11	8	---
Ének	9	26	9	2	7	21	18	2	3	10	14	---	5	11	11	---	11	12	6	---
Zene	11	14	21	---	11	13	22	2	6	9	10	2	6	7	11	3	13	7	9	---
Kézimunka	13	25	8	---	12	25	10	1	7	18	2	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Testnevelés	17	26	2	---	12	33	2	---	10	14	3	---	10	12	5	---	12	14	3	---
Egyházi ének	---	---	---	---	---	---	---	---	10	4	3	---	7	7	7	---	12	6	---	---
Egyházi zene, szert.-t.	---	---	---	---	---	---	---	---	10	3	4	---	6	8	7	---	12	6	---	---
Irásb. dolg. kül. alakja	---	---	---	---	---	---	---	---	6	17	4	---	2	19	6	---	7	19	3	---
Magaviselet	24	22	---	---	37	11	---	---	24	3	---	---	23	4	---	---	23	6	---	---
Szorgalom rendszeretet	9	26	11	---	16	27	5	---	3	11	13	---	4	8	15	---	7	13	9	---

Felmentve énekből 15, zenéből 12, testnevelésből 2.

Általános tanulmányi eredmény	Liceum			Tanítóképző				Liceum és tanítóképzőben együtt
	I. o.	II. o.	összesen	III. o.	IV. o.	V. o.	együtt	
Jeles rendű	1	---	1	1	---	3	4	5
Jó rendű	10	13	23	7	6	13	26	49
Elégséges rendű	26	21	47	11	11	8	30	77
Egy tárgyból elégtelen	3	8	11	1	6	3	10	21
Két tárgyból elégtelen	3	5	8	7	4	2	13	21
Több tárgyból elégtelen	3	1	4	---	---	---	---	4

Mivel költségvetésünk 1939. január 1-től már nem iskolaévi, hanem polgári évi, csak az 1939. 31-ig történt beszerzéseink szerepelnek az alábbi kimutatás gyarapodás rovatában.

ÖSSZESITŐ KIMUTATÁS

a nyiregyhazi m. kir. áll. liceum és tanitóképző-intézet szekleltárainak álladékáról.

Leltári sorszám	A vagyontárgyak csoportszerinti megnevezése	1939. jul. 1-től dec. 31-ig történt gyarapodás				1939. dec. 31-i állapot			
		darabszáma		értéke		darabszáma		értéke	
		vétel	ajándék	P	f	vétel	ajándék	P	f
a.	Bútorok: Fa- és vasbútorok	34	—	1990	—	936	44	22031	40
b.	„ Egyéb bútorok	—	—	—	—	165	49	1119	26
	Házi és irodai felszerelési tárgyak	9	—	356	46	127	15	7612	14
	Köztartási felszerelés	2	—	47	99	160	4	3170	47
	Gyak. isk. felszerelés	—	—	—	—	196	76	1816	20
	Tanári könyvtár								
a.	„ „ Általános érdekű művek	3	—	6	50	49	70	1240	10
b.	„ „ Pedagógiai művek	5	1	12	56	281	384	4244	69
b. 2.	„ „ Magyar nyelvtud. irod. művek	3	1	7	50	553	389	4364	40
b. 3. T.	„ „ Történ. alkotmánytani művek	3	1	24	50	189	225	3021	55
b. 3. F.	„ „ Földrajzi művek	1	3	39	90	156	159	2329	13
b. 4.	„ „ Mennyiségtani művek	3	—	6	50	32	23	244	95
b. 5.	„ „ Természetrajz, kémiai művek	3	—	6	50	130	104	1239	66
b. 6.	„ „ Gazdaságtani művek	2	1	9	70	8	100	232	63
b. 7.	„ „ Zenei művek	12	71	54	45	414	223	1846	32
b. 8.	„ „ Testgyakorlási művek	3	—	6	50	23	208	449	67
b. 9.	„ „ Fizikai művek	1	—	15	—	60	12	253	45
b. 10.	„ „ Német művek	3	—	6	50	66	—	63	79
b. 11.	„ „ Rajz művek	3	—	6	50	91	24	748	60
	Pedagógiai laboratórium	—	—	—	—	17	—	416	71
I.	Történelmi szertár	—	—	—	—	3	91	184	39
III.	Földrajzi szertár	—	—	—	—	88	2	1241	60
c.	Mennyiségtani szertár	—	—	—	—	24	6	104	35
I.	Természetrajzi szertár	—	—	—	—	71	26	1666	34
II.	Kémiai szertár	—	—	—	—	33	9	941	88
III.	Fizikai szertár	—	—	—	—	137	202	3366	82
IV.	Rajzszertár	—	—	—	—	4	—	275	—
V.	Hangszerek szertára	—	—	—	—	44	34	9877	16
	Hangszerek szertára növendékektől	—	—	—	—	3	6	870	—
VI.	Kézimunka szertár	—	—	—	—	26	2	910	—
VII.	Torna szerfár	—	18	604	50	29	30	2619	10
IX.	Ifjúsági és tanitói könyvtár	—	—	—	—	161	714	2695	33
	„ Tanitóképző ifj. könyvtár	—	—	—	—	—	—	—	—
IX. V. c. 1	„ Osztálykönyvtár I. o. (kötelező olv.)	—	—	—	—	214	31	515	08
IX. V. c 2	„ Osztálykönyvtár II. o. „	—	—	—	—	209	32	617	93
IX. V. c. 3	„ Osztálykönyvtár III. o. „	—	—	—	—	211	47	540	20
IX. V. c. 4	„ Osztálykönyvtár IV. o. „	—	—	—	—	165	12	532	31
IX. V. c. 5	„ Osztálykönyvtár V. o. „	—	—	—	—	176	8	592	85
IX. d.	„ Pedagógiai könyvtar	—	—	—	—	74	20	351	80
IX. a.	„ Gyak. isk. könyvtár II. cs.	—	—	—	—	32	3	44	09
IX. b	„ Gyak. isk. könyvtár III. cs.	—	—	—	—	32	6	44	15
IX. c.	„ Gyak. isk. külön művek	—	—	—	—	51	28	96	33
IX. e.	„ Gyak. isk. tanítói-könyvtár	5	—	11	40	147	209	652	10
X.	Nyilvántartási és számadási könyvek	—	—	—	—	56	3	206	83
XI.	Testtani szertár	—	—	—	—	10	6	583	58
	Összesen:	95	96	3209	96	5653	3636	85968	34

XII.

1. Gyakorlóiskola.

Gyakorlóiskolánk két tagozatú. Az alsó tagozat I—II., a felső III—VI. osztállyal. Az alsó tagozatban Lakatos Emil, a felsőben Horváth János tanított.

Mindkét tagozatban az állami el. iskolák számára kiadott tantervi anyagot a helyi viszonyok és tanítóképzés ügyének megfelelően dolgozták fel. Különös gondot fordítottunk a nevelői vonatkozások kidomborítására, a szociális, hazafias és vallásos érzés ápolására. A hazafias nevelést, a katonai szellem ápolását szolgálták a hazafias ünnepélyek, a hősök sírjainak gondozása, az évvégi testnevelési bemutató s a hadsereg céljaira ingyen átadott fém és egyéb hulladékok.

A szülőföld megszerettetésére a gondosan előkészített helyi, környéki és távolabbi — tokaji — kirándulások s a nevelői vonatkozásokban gazdag „Madarak és fák napja," mind alkalmat szolgáltattak.

A szociális érzés fejlesztését szolgálta iskolánk szegény növendékeinek felruházása s az árvízsujtottak megsegítése.

Két szülői értekezletet tartottak. Mindkét szülői értekezletet időszerű gondolatokra való utalással Dohanics János igazgató nyitotta meg és vezette. Tájékoztatta a megjelenteket a Gyakorlóiskolai Szülők Alapítványa állapotáról. Dr. Kiss Lajos, a pedagógia tanára az első alkalommal „A népiskolából a középiskolába lépés pedagógiai problémái" címen, a másodikon „A gyermek és a természet" cimen értekezett. Horváth János és Lakatos Emil mindkét esetben a tárggyal szoros kapcsolatban lévő gyakorlati vonatkozású előadásaikkal világítottak rá az elvek és a gyakorló-iskola közötti viszonyra. Az előadások még bensőségesebbé tették azt a viszonyt, mely a szülői ház és iskolánk között már régebben kialakult.

Az Ifj. Vöröskereszt Csoportot Lakatos Emil vezette. A csoportnak a felső tagozat valamennyi növendéke tagja volt. A munkadélutánokon készített tárgyakból a vizsgán kiállítást rendeztek. A tagok filléres adományaiból 6 szegénysorsú növendéket láttak el karácsonykor új ruhával s a testnevelési bemutatóra felszereléssel. Ez évben a növendékek közül 8-at avattak cserkészapróddá.

2. A gyakorlóiskola tanulóinak névsora.

I. osztály: 1. Ambrózy Pál, 2. Barna Szögyén György, 3. Fekete Gábor, 4. Jéger Sándor, 5. Kovách Ádám, 6. Mikó Lajos, 7. Misley György, 8. Oláh Sarolta, 9. Rácz Mária, 10. Sipos Zoltán, 11. Schárbert Tibor, 12. Steinprintz Egon, 13. Szabó Helga, 14. Szabó István, 15. Szlávik Ferenc, 16. Tarnay Katalin.

II. osztály: 1. Barczikay Klári, 2. Belohorszky Sarolta, 3. Király András, 4. Korányi Aladár, 5. Krasznay László, 6. Lévay Sándor, 7. Marssó János, 8. Mikecz László, 9. Murányi Klári, 10. Pásztor László, 11. Simon Éva, 12. Skriba Rudolf, 13. Sobotic Éva, 14. Süttő György, 15. Virányi György.

III. osztály: 1. Amrózy Csaba, 2. Barna Szögyén Bertalan, 3. Backer László, 4. Csengery Ildikó, 5. Hajas József, 6. Hasskó Bertalan, 7. Mandula József, 8. Rózsavölgyi János, 9. Szentpétery Sándor, 10. Szabó Aladár, 11. Szlávik László, 12. Tarpataki György.

IV. osztály: 1. Barczikay Tamás, 2. Báthory István, 3. Bodzay Károly, 4. Dániel Mária, 5. Dévény István, 6. Dohanics János, 7. Dohanics Sándor, 8. Eckerdt Margit, 9. Fábry Éva, 10. Gacsályi Sándor, 11. Méhész Anna, 12. Mikó Juliska, 13. Mokos Sándor, 14. Pál Jenő, 15. Szabó István, 16. Szabó Zoltán, 17. Tarnay Kálmán.

V—VI. osztály: 1. Diczku Zoltán, 2. Fedor Ferenc, 3. Gyelák István, 4. Hriczkó András, 5. Kodák István, 6. Kocsis Károly, 7. Nagy Béla, 8. Seszták Aranka.

Honositó vizsgát tett a IV. osztályból: Kandel László.

3. A gyakorló-iskola tanulóinak statisztikája.

Osztály	Létszám					Nem		Vallás						Magaviselet			Szorgalom			Előmenetel					Szülők foglalkozása				Összesen
	az év elején		más iskolába ment át	évközben iratkozott be	meghalt	év végén összesen		róm. kat.	gör. kat.	ref.	ág. h. ev.	unitárius	izraelita	dícséretes	jó	tűrhető	dícséretes	változó	hanyag	kitűnő	jeles	jó	elégséges	elégtelen	tisztviselő	iparos	földbirtokos	egyéb	
	rendes tanuló	magántanuló				fiú	leány																						
I.	16	—	2	—	—	14	10	4	5	1	6	2	—	—	14	—	—	14	—	—	8	6	—	—	—	9	1	1	3	14
II.	15	—	2	—	—	13	9	4	6	2	4	1	—	—	13	—	—	12	1	—	5	8	—	—	—	8	1	1	3	13
III.	13	—		1	—	12	11	1	6	1	3	2	—	—	12	—	—	11	1	—	8	3	1	—	—	8	—	1	3	12
IV.	18	—	1	—	—	17	12	5	10	3	3	1	—	—	17	—	—	15	2	—	12	4	1	—	—	9	1	1	6	17
V—VI.	8	—	—	—	—	8	7	1	1	7	—	—	—	—	8	—	—	1	7	—	1	3	4	—	—	2	5	—	1	8
Összesen	70	—	5	1	—	64	49	15	28	14	16	6	—	—	64	—	—	53	11	—	34	24	6	—	—	36	8	4	16	64

XIII.

Értesités a következő évre.

Felvétel. Akik a folyó iskolai évben növendékeink voltak, s sikerrel vizsgáztak, felvételt nyertek a megfelelő felsőbb osztályba.

Azok a tanulók, akik a *liceum I. osztályába* óhajtanak beiratkozni, kérvényüket s ennek mellékleteit (szül. anyakönyvi kivonat, közs. bizonyitvány) a nyíregyházi m. kir. liceum igazgatóságához (Széchenyi-ut 6.) küldjék meg. Akik szept. 15-e előtt betöltik 17. életévüket, a liceumba nem vehetők fel. Évi tandij 100, beiratási dij 9 P. A tandij évi 5 részletben fizetendő. A bennlakás évi dija 500 pengő.

A liceum négy osztályu s érettségivel végződik. Liceumi érettségivel a közigazgatási, postai és vasuti tanfolyamokon, a polg. isk. tanárképzőn, a zeneművészeti, a képzőművészeti, a testnevelési főiskolán, gazdasági szaktanítóképzőben, a gazdasági akadémián, a műegyetem közgazdaságtudományi karának közgazdasági és kereskedelmi osztályán, gazdasági szaktanárképző intézetében vagy a tanítóképző akadémián folytathatják tanulmányaikat.

A tanítóakadémiára csak jeles vagy jó érettek vehetők fel s hallgatói csak bennlakók lehetnek.

Az igazgatóság mindenkor készséggel ad a szülőnek felvilágositást. *Hivatalos órák a nyári szünidőben délelőtt 11—12-ig.*

Fegyelmi szabályaink a nyári szünidőben is kötelezők növendékeinkre.

Évmegnyítás. Szeptember 3-án javitóvizsgálatok a liceum I. és II. osztálya számára, 4-én az elmaradt liceumi növendékek beirása, 5-én javitóvizsgálat a tanítóképző-intézeti III.—V. osztályos növ. számára, 6-án tanítóképző-intézeti beirások, 7-én orvosi vizsgálat, 8-án az iskolai év ünnepélyes megnyitása, 9-én a tanítás megkezdése.

Magyaros ruhaviselet. Ezuton is kérjük az igen tisztelt szülőket, hogy fiaiknak sötétkék vagy fekete magyaros ünnepi ruhát varassanak.